

Groenbeleid 2024-2034

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Team: Buitenruimte

Hendrik-Ido-Ambacht

Voorwoord

Beste inwoners,

Hierbij presenteer ik u het Groenbeleid van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht voor de komende tien jaar.

Veel groen, veel water en ruim van opzet. Dat zijn enkele kenmerken van Ambacht, kenmerken waar we terecht trots op zijn, die we koesteren en waar mogelijk versterken. Met dit beleid zorgen we ervoor dat het groen in onze gemeente er fijn, schoon en heel uitziet.

Nu de uitdagingen door klimaatverandering steeds dringender worden, is het cruciaal dat we ons groenbeleid niet alleen beschouwen als een kwestie van uitstraling, maar als een integraal onderdeel van onze strategieën voor klimaatadaptatie. We nemen in dit beleid maatregelen die gericht zijn op het tegengaan van hittestress, het bevorderen van biodiversiteit en het versterken van groenstructuren die de veerkracht van onze gemeenschap vergroten.

Met dit groenbeleid kijken we naar de uitdagingen die voor ons liggen. We zijn ons bewust van de noodzaak om voortdurend te innoveren en te streven naar verbetering in ons groenbeleid. Zodat we een leefomgeving kunnen creëren die niet alleen mooi is, maar ook veerkrachtig, duurzaam en inclusief voor alle inwoners. We willen inwoners hierin meenemen, want ook zij kunnen bijdragen aan een groene omgeving door hun tuin te vergroenen.

Hoe we dit alles gaan doen in de komende jaren, leest u in dit beleidsstuk. Op deze plek, in mijn voorwoord, permitteer ik me ook een kleine terugblik.

Er is veel gebeurd in de zes jaar dat ik nu wethouder ben. Ik denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van het plan om 500 extra bomen te planten, de *digital twin* die ons helpt bij het bepalen van de juiste boom op de juiste plaats, de komst van meer *Tiny Forests* en meer. Grote successen en kleine successen die één ding gemeen hebben: de gemeente had ze nooit alleen kunnen uitvoeren. Alleen dankzij de vele vruchtbare samenwerkingen met inwoners, het bedrijfsleven en organisaties zoals scholen, kunnen we Ambacht de groene toekomst geven die het toekomst.

Ik kijk uit naar de uitvoering van dit mooie beleidsplan en de samenwerking met inwoners. Samen kunnen we blijven bouwen aan een groene gemeente, die groeit en bloeit in harmonie met de natuur.

Met vriendelijke groet,

Ralph Lafleur
Wethouder Duurzaamheid

Samenvatting

Inleiding

Vanwege gemeentelijke ambities en ontwikkelingen op diverse groene thema's is er een grote naar en behoefte aan een integraal groenbeleidsplan voor de komende 10 jaar. De beleidsplannen *Groenstructuur* en *Beeldkwaliteit* zijn inmiddels verlopen. Het *Bomenbeleidsplan 2018 - 2033* moet op onderdelen herzien worden. In dit beleidsplan voegen we het *Bomenbeleidsplan* en het *Groenstructuurplan* samen tot een integraal *Groenbeleidsplan* dat als doel heeft om het groen in stand te houden en te werken aan duurzame ambities die vastgesteld zijn in het *Programma Duurzaamheid 2024 - 2030*.

Groenvisie

Hendrik-Ido-Ambacht is een groene gemeente met aantrekkelijke en leefbare woonwijken die groen van karakter zijn. Dit willen we zo houden en waar mogelijk uitbreiden en versterken. In dit beleidsplan leggen wij de gewenste koers vast voor de ontwikkeling van het groen tot en met 2034. Dat wil zeggen dat we ervoor zorgen dat het groen goed beheerd wordt. We houden de basis op orde door op tijd beheersmaatregelen zoals renoveren toe te passen. Daarnaast geven we meer aandacht aan de verschillende waarden van het groen en de ecosystemendiensten die het levert. Dit doen we door te werken aan onze ambities. We streven naar een duurzame, natuurvriendelijke en klimaatadaptieve buitenruimte, waar fijn geleefd kan worden en plek is voor flora en fauna.

Groenstructuur

De hoofdgroenstructuur is opgedeeld in groengebieden, groene linten en groenaccenten. We kunnen daarin verschillende structurelementen onderscheiden, zoals parken, singels, waterpartijen, grote aaneengesloten groenstructuren en boomrijen. Om de groenstructuur te verbeteren, brengen we in kaart waar er ontbrekende stukken zijn in de hoofd- en secundaire structuur en waar barrières in de groenstructuur kunnen worden verholpen.

Bomenbeleid

Bomen zijn niet alleen mooi om te zien, ze spelen een grote rol voor ecologie, gezondheid en welzijn. Bomen zijn dus belangrijk. We willen daarom ons bomenbestand uitbreiden en de diensten die bomen leveren behouden. Dit betekent dat we extra bomen planten, waardevolle bomen beschermen en gekapte bomen op een passende manier compenseren. Bij de aanplant van bomen hanteren we het principe van "de juiste boom op de juiste plek", en geven we bomen voldoende ruimte om te floreren.

Groenbeleid

We willen een groene gemeente zijn waar de basis op orde is en waar we werken aan onze ambities. Daarom zorgen we ervoor dat we voldoen aan de beeldkwaliteit per zone. Om dit te realiseren wordt een zonering toegepast, waarbij de zones verschillen in toegepaste groentypes en in beeldkwaliteitsniveaus. We voeren een MJOP-inspectie (Meer jaren onderhoudsplan) uit om in beeld te krijgen welke MJOP-renovaties nodig zijn om het groenareaal op het gewenste kwaliteitsbeeld te brengen. Ook stellen we de volgende doelstellingen vast vanuit het *Programma Duurzaamheid 2024 - 2030* die een relatie hebben tot het groenbeleidsplan.

Opgavelijn: Groen	Hoofddoel: Bestaand groen behouden en versterken
Subdoelen	<p>Kaders opstellen voor groencompensatie <i>We stellen kaders op voor groenverlies die optreedt bij projecten en renovaties. Hierbij kijken we naar een passende compensatie, bijvoorbeeld door te compenseren op basis van boomkroonvolume.</i></p> <p>Bestaand groen versterken <i>Door bestaand groen te versterken, bijvoorbeeld door groeiplaatsverbetering en het herstellen van groenstructuren, wordt de biodiversiteit gestimuleerd en de kwaliteit van het groen verhoogd.</i></p> <p>500 extra bomen planten in deze collegeperiode <i>Om ons groen te versterken, planten we 500 extra bomen. Deze bomen dragen bij aan een betere luchtkwaliteit, het verminderen van hittestress en het bevorderen de biodiversiteit.</i></p>
Opgavelijn: Biodiversiteit	Hoofddoel: Versterken van het lokale ecosysteem
Subdoelen	<p>Een hogere soortendiversiteit <i>Een verhoogde soortendiversiteit draagt bij aan de veerkracht en stabiliteit van ecosystemen, en daarmee worden de ecosystemediensten van het groen versterkt.</i></p> <p>Ecologische beheer uitbreiden <i>We breiden ons ecologisch beheer uit omdat dit cruciaal is voor het behoud van gezonde ecosystemen. Dit omvat het herstellen van natuurlijke habitats, het behoud van inheemse flora en fauna, het beheersen van invasieve soorten en het ondersteunen van natuurlijke processen.</i></p> <p>Meer bijenlinten aanleggen <i>Hiermee bevorderen we de bijenpopulaties wat essentieel is voor bestuiving van gewassen en het in stand houden van ecosystemen.</i></p> <p>Aanleg natuurvriendelijke oevers <i>Natuurvriendelijke oevers zorgen voor een verbeterde waterkwaliteit en behoud van de biodiversiteit.</i></p>
Opgavelijn: Klimaatadaptatie	Hoofddoel: Gemeente klimaatadaptief en water robuust
Subdoelen	<p>Geen functieloze verharding in de gemeente <i>Hierdoor kan de bodem meer water opnemen en is er minder risico op wateroverlast en verdroging. Minder verharding en meer groen dragen bij aan het verminderen van hittestress. We gebruiken een potentiële vergroeningskaart om functieloze verharding in beeld te brengen en kansrijke locaties om te vormen naar groen</i></p>

Tabel 1: Beleidsdoelstellingen uit het Programma Duurzaamheid 2024 - 2030

Communicatie & participatie

Wij streven naar een groenere, biodiverse en klimaatadaptieve omgeving en betrekken hierbij actief bewoners en bedrijven. Via nieuwsbrieven, sociale media en onze website informeren en stimuleren we inwoners om hun tuinen te vergroenen. Bij herinrichtingsprojecten hanteren we een integrale aanpak en bieden we ondersteuning met initiatieven zoals tegeltaxi, plantenpakketten en tuincoaches. Meldingen over groenonderhoud via Fixi en feedback uit enquêtes gebruiken we om ons beleid te verbeteren. Het is mogelijk om openbaar groen te onderhouden met buurtbewoners.

Financiën

Voor een effectieve uitvoering van ons groenbeleid zijn structurele werkzaamheden vereist. Deze omvatten:

- Dagelijks onderhoud, inclusief onkruidverwijdering en het opruimen van zwerfafval;
- Groot onderhoud;
- Renovatie en vervanging;
- Opgaven en ambities.

Voor deze werkzaamheden zijn structurele budgetten nodig om ze uit te voeren. Voor de uitvoer van dit groenbeleid is het *Beleidskader Groenbeleid 2024 - 2030* opgesteld waarin de scenario's en de financiële gevolgen zijn uitgewerkt.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	6
1.1	Aanleiding.....	6
1.2	Doelstelling.....	6
1.3	Afbakening.....	6
1.4	Terugblik.....	6
1.5	Leeswijzer.....	6
2.	Beleidskaders & uitgangspunten.....	7
2.1	Relevante wet- en regelgeving.....	7
2.2	Coalitieprogramma 'Samen voor Ambacht' 2022 - 2026.....	7
2.3	Gemeentelijke ambities en kaders.....	7
3	Groenvisie.....	9
3.1	Waarde van Groen.....	9
3.2	Basis op orde.....	10
3.3	Werken aan ambities.....	11
4	Groenstructuur.....	12
4.1	Inleiding.....	12
4.2	Hoofdgroenstructuur.....	12
4.3	Bomenstructuur.....	12
4.4	Secundaire groenstructuur.....	13
4.5	Wat gaan we doen?.....	13
5	Bomenbeleid.....	14
5.1	Ambities voor bomen.....	14
5.2	Gebiedsontwikkeling.....	15
5.3	Juiste boom op de juiste plek.....	15
5.4	Sortiment.....	16
5.5	Beheer en onderhoud.....	16
5.6	Kapbeleid.....	18
5.7	Boomcompensatie.....	18
6	Groenbeleid.....	19
6.1	Groen algemeen.....	19
6.2	Vastgestelde doelstellingen.....	20
6.3	Opgavelijn Groen.....	22
6.4	Opgavelijn biodiversiteit.....	23
6.5	Opgavelijn klimaatadaptatie.....	24
6.6	Samenvatting voorgenomen acties.....	25
7	Communicatie en participatie.....	26
7.1	Participatie voor het groenbeleid.....	26
7.2	Participatie bij de uitvoering van het groenbeleid.....	26
7.3	Zelfbeheergroen.....	27
8	Financiën.....	29
8.1	Financiering.....	29
8.2	Beleidskader.....	29
	Bijlagen.....	30

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Vanwege gemeentelijke ambities en ontwikkelingen op diverse groene thema's is er een grote vraag naar en behoefte aan een integraal groenbeleidsplan voor de komende 10 jaar. De beleidsplannen *Groenstructuur* en *Beeldkwaliteit* zijn verlopen. Het *Bomenbeleidsplan 2018 - 2033* moet op onderdelen herzien worden. In aanloop naar het actualiseren van het *groenbeleidsplan 2024 - 2034* is in 2022 al een *Groenbeheerplan* + opgesteld. De "plus" uit dit beheerplan was de voorbereiding om het gesprek met de raad te kunnen voeren over het toekomstig groenbeleid, en de te maken keuzes in ambities en financiële kaders. In dit plan wordt de inhoud van het *Groenstructuurplan*, het *Beeldkwaliteitsplan* en het *Bomenbeleidsplan* geïntegreerd. De bestaande beleidsplannen komen hiermee te vervallen.

1.2 Doelstelling

Het coalitieprogramma 2022 - 2026 '*Samen voor Ambacht*' vormt de basis voor de visie in het groenbeleidsplan. De doelstelling is onze gemeente verder te ontwikkelen tot een duurzame, groene en leefbare gemeente. Dit houdt in dat we het huidige groen in stand houden en waar mogelijk versterken. Een heldere visie op groen, beleidskaders en randvoorwaarden voor duurzame beheer- en inrichtingskeuzes bieden de onderbouwing voor weloverwogen keuzes in ruimtelijke vraagstukken. In dit groenbeleidsplan zijn de beleidsdoelstellingen opgenomen voor bomen, groen en oevers.

1.3 Afbakening

Het groenbeleidsplan bevat het beleid voor het openbaar groen. Voor dit groenbeleid kijken we integraal naar de openbare ruimte, speelplaatsen zijn hier ook onderdeel van. In dit beleidsplan is ook de reiniging van de openbare ruimte opgenomen. Reiniging houdt in: het beheersen van onkruid en het opruimen van klein zwerfafval in beplantingen en op verhardingen.

1.4 Terugblik

Het groenbeleidsplan staat niet op zichzelf. In voorafgaande jaren is al beleid opgesteld om de structuur en kwaliteit van ons groen te waarborgen. In bijlage 1 is een terugblik te vinden en brengen we de stand van zaken van het groen in beeld. De beschrijving van de huidige stand van zaken is gebaseerd op inspecties, de meerjarig onderhoudsplanning (MJOP 2018) en de groenschouwen die zijn gehouden met de raad.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk	Omschrijving
H1	Inleiding
H2	Welke beleidskaders en uitgangspunten zijn van toepassing op het groenbeleid?
H3	Onze visie op de groene buitenruimte en hoe werken we aan onze duurzame ambities
H4	Hoe zitten de groenstructuren van de gemeente in elkaar?
H5	Wat is het gemeentelijk bomenbeleid? Inclusief bestaande kap- en compensatiebeleid
H6	Wat is de vertaling van de ambities uit het Programma duurzaamheid naar het groenbeleid?
H7	Hoe betrekken we de bewoners? Wat doet de gemeente aan communicatie en participatie?
H8	Wat zijn de financiële consequenties van het beleid?

Tabel 2: Leeswijzer groenbeleidsplan

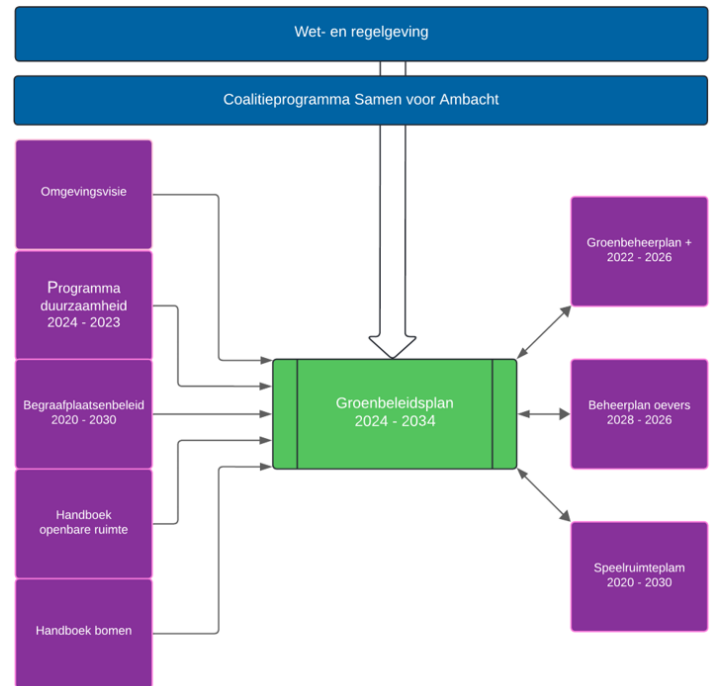

2. Beleidskaders & uitgangspunten

Op verschillende niveaus is wet- en regelgeving vastgesteld die betrekking hebben op het beheer van groen. Het bijgevoegde schema illustreert de positie van het groenbeleidsplan binnen het geheel van beleidsdocumenten.

2.1 Relevante wet- en regelgeving

Gemeenten hebben veel lokale keuzevrijheid, maar zijn gebonden aan wetten en regels. In het *Groenbeheerplan +* zijn de wettelijke kaders uitgebreid beschreven. In bijlage 2 is deze uitwerking ter informatie bijgesloten. Toegevoegd aan bijlage 2 is de *Gedragscode voor Soortenbescherming*, die is opgesteld in samenwerking met de Drechtsteden en bestaat uit een werkproces en drie werkprotocollen om schade aan flora en fauna te beperken, ondersteund door een digitale tool en een leefgebiedenkaart.

2.2 Coalitieprogramma 'Samen voor Ambacht' 2022 - 2026

Het coalitieprogramma 'Samen voor Ambacht' zegt het volgende over groen in de openbare ruimte

Buitenruimte	Onderhoudsniveau
<p>Ambitie: We maken ons sterk voor een leefbare, schone en groene omgeving. Het is immers de plek waar jong en oud moet kunnen verblijven.</p>	<p>Ambitie: We vinden een kwalitatief goed onderhoudsniveau belangrijk. We groeien nog steeds als gemeente en daarbij hoort een goede kwaliteit van de openbare ruimte. Ons streven is om dit kwaliteitsniveau te verhogen.</p>

Tabel 3: Het thema groen in het coalitieprogramma, p. 30 en 31

2.3 Gemeentelijke ambities en kaders

Ambitie	Beschrijving
Behouden & versterken van het groene karakter	Bij gemeentelijke projecten wordt gekozen voor kwalitatief groen dat bijdraagt aan biodiversiteit en klimaatbestendigheid.
Basis op orde	De openbare ruimte voldoet aan het gestelde kwaliteitsniveau en wettelijke zorgplicht. Planmatig werken op basis van inspecties en meerjarenplannen
Natuurinclusief beheer	Streven naar natuurinclusief beheer met een zo natuurlijk mogelijke inrichting, beheer en onderhoud van het groen, rekening houdend met de functie en ligging.
Duurzaam en klimaatbestendig	Verduurzamen van de leefomgeving door het verbeteren van groen en biodiversiteit. Duurzaamheid als selectiecriteria bij onderhoud, materiaalkeuze en selectie van aannemers
Leefbaarheid en participatie	Streven naar een leefbare omgeving waarin bewoners zich medeverantwoordelijk voelen. Bewoners zijn belangrijk bij het beheer en kunnen gemakkelijk meldingen doen. De gemeente reageert adequaat

Tabel 4: Gemeentelijk beleid op het gebied van groen

Bomenbeleidsplan 2018 - 2033

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zet zich in voor een gezond, veilig en duurzaam bomenbestand, voor nu en voor de toekomst. Duurzaam boombeheer vraagt om vakkundige snoei en begeleiding. We plaatsen de juiste boom op de juiste plek. De inhoud van het boombeleidsplan is geïntegreerd in dit groenbeleidsplan en op punten aangevuld en geactualiseerd.

Groenbeheerplan+ 2022 - 2026

Beheer van openbaar groen is een kerntaak van de gemeente. In het *Groenbeheerplan+* staat op welke wijze we het groen beheren. Met het meerjarig groenbeheerplan is inzicht gegeven in de financiële consequenties van de beheerkeuzes en de geformuleerde beleidsdoelstellingen en ambities. Het plan gaf ook inzicht in de kosten van het reguliere en achterstallige onderhoud.

Programma Duurzaamheid 2024 – 2030

In het coalitieprogramma is duurzaamheid één van de hoofdonderwerpen. De ambities en doelstellingen op het gebied van duurzaamheid zijn in diverse opgavelijnen verder uitgewerkt in het *Programma Duurzaamheid 2024 - 2030*. In het groenbeleidsplan staat de uitwerking van de doelstellingen van de opgavelijnen groen, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

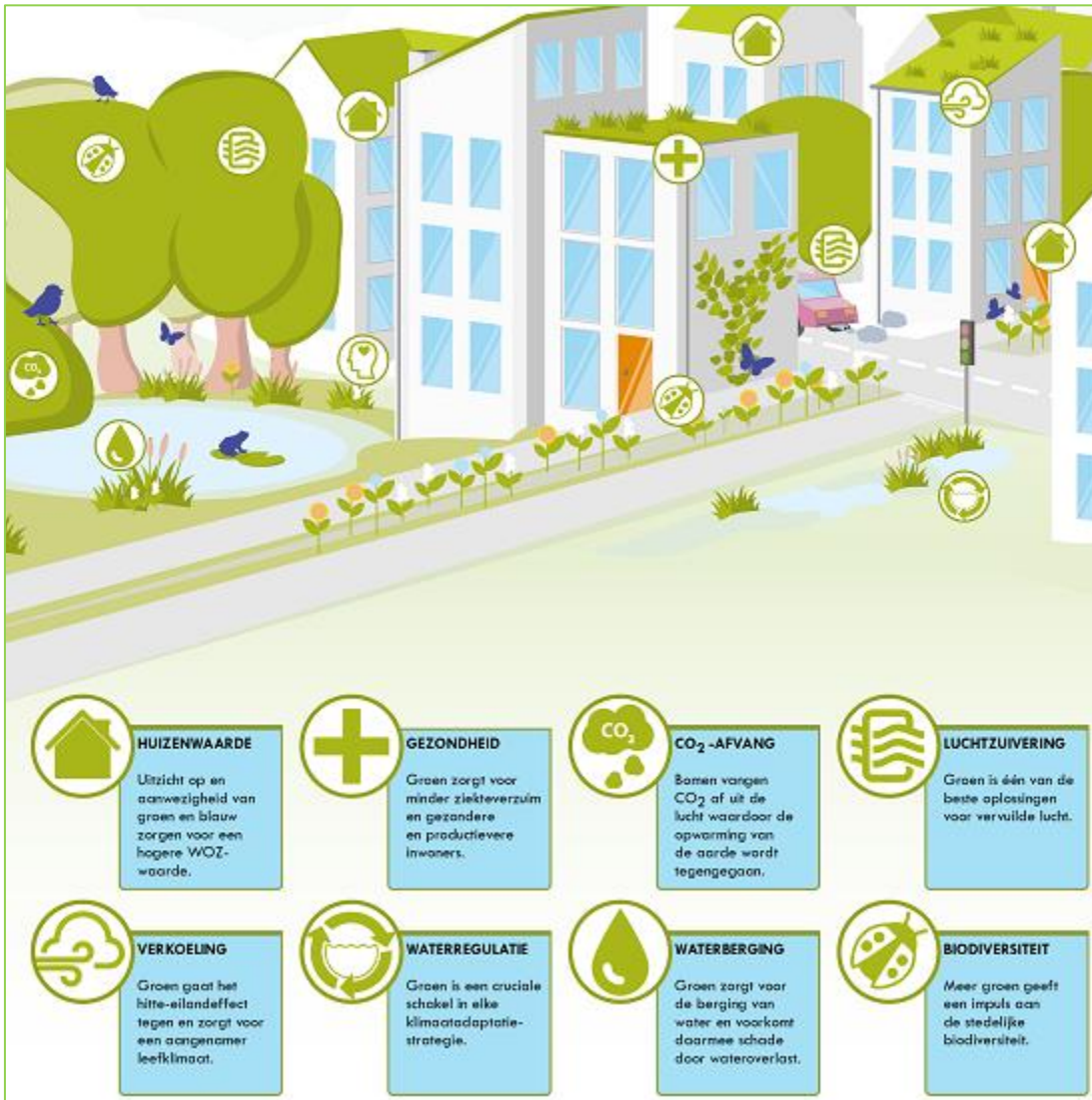

3 Groenvisie

Hendrik-Ido-Ambacht is een groene gemeente met aantrekkelijke en leefbare woonwijken die groen zijn van karakter, groen in de leefomgeving wordt als waardevol beschouwd. Dit willen we zo houden en waar mogelijk uitbreiden en versterken. Met deze groenvisie leggen wij de gewenste koers vast voor de ontwikkeling van het groen tot en met 2034. We brengen de basis op orde zodat het groen netjes, heel en schoon is en waar iedereen gebruik van kan maken. Daarnaast werken we via groen aan onze ambities die onder andere zijn vastgesteld in het *Programma Duurzaamheid 2024 - 2030*. In dit hoofdstuk beschrijven we de waarde van groen en op welke manier we ons groen kunnen behouden en versterken. Het inzetten van groen als multifunctionele oplossing, zoals waterretentie, het verminderen van hittestress en het stimuleren van beweging, maakt het een verstandige investering.

3.1 Waarde van Groen

Wanneer we denken aan 'het groen' in onze gemeente denken we aan een aantrekkelijke leefomgeving. Mooie beplanting, bomen die schaduw brengen, hagen waar vogels nestelen en bloeiende bloemen die bezocht worden door bijen. Bij deze gedachten zien we al dat het groen in de buitenruimte verschillende functies heeft. Traditioneel werd groen gewaardeerd om de architectonische waarde die het heeft voor de inrichting van een gemeente. Tegenwoordig kijken we met een bredere blik naar groen, het heeft economische, maatschappelijke en ecologische waarden. Deze waarden of 'diensten' die het groen levert, zijn ecosystemediensten. Enkele belangrijke diensten staan in afbeelding 1 weergegeven.

Afbeelding 1: Ecosystemediensten en investeringen van groen

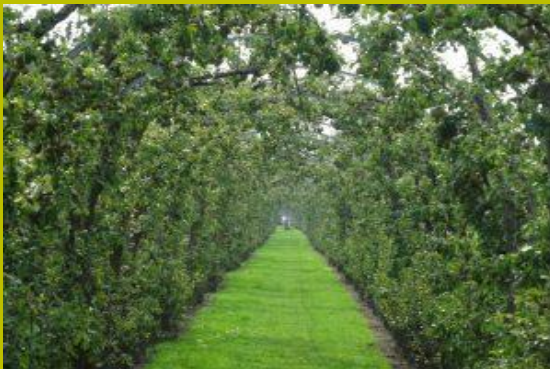
3.2 Basis op orde

Om het groen multifunctioneel te laten functioneren, is het essentieel dat de basis op orde is. Dit betekent dat het groen moet voldoen aan het gestelde kwaliteitsniveau en aan de wettelijke zorgplicht voor bomen en dat onze groenstructuur behouden blijft en wordt versterkt. Onze parken vormen de dragers van onze groenstructuur en fungeren ook als recreatiegebieden. We richten deze parken zo groen mogelijk in, waarbij locaties zoals het Baxpark, van Ticheltplantsoen en het Sophiapark niet bebouwd worden. Het Sandelingenpark is geliefd bij onze inwoners en hoewel het park niet onder het gemeentelijk beheer valt, onderhouden we een goede relatie en zitten we aan tafel bij het recreatieschap. Binnen onze gemeente hebben inwoners toegang tot mooie en veilige wandel- en hardlooproutes in de parken. Met behulp van de volgende pijlers zorgen we voor een aantrekkelijke, leefbare en groene buitenruimte.

Duurzaam beheer

We voeren het groenonderhoud planmatig uit op basis van inspecties en meerjarenplannen. Het onderhoud is erop gericht om het groen in de gemeente duurzaam in stand te houden.

De groenstructuur wordt beschermd

Bestaande elementen van de groenstructuur en de hoofdbomenstructuur worden beschermd. Waardevolle bomen hebben een bijzondere plaats in de groenstructuur en hebben een passende groeiplaats. Groen blijft groen, daar waar de locatie een andere functie krijgt en groen vervalt moet dit elders gecompenseerd worden. Zo behouden we een sterke groenstructuur en het groene karakter van onze gemeente.

Op tijd renoveren

Om de verschillende functies van groen te faciliteren is het van belang dat de basis van ons groenbeheer op orde is. Dat wil zeggen dat het groen in onze gemeente op de juiste wijze wordt onderhouden en dat er geen achterstanden in het onderhoud zijn of ontstaan. Op die manier waarborgen we de kwaliteit van het groen in de gemeente.

3.3 Werken aan ambities

Natuurvriendelijke buitenruimte

We willen een natuurvriendelijke gemeente zijn. Het groen is niet alleen om naar te kijken, maar vormt ook de leefomgeving voor insecten en andere kleine dieren. Deze dieren spelen een cruciale rol in het bevorderen van de biodiversiteit en de gezondheid van onze buitenruimte. Bij de inrichting van ons groen houden we dan ook rekening met de biodiversiteit. Dit doen we door zorgvuldig onze beplanting te kiezen, zodat deze als voedselbron kan dienen voor insecten en andere dieren. We leggen bijvoorbeeld bijenlinten aan en plaatsen hierbij bijenhôtels en werken samen met scholen om onze Tiny Forests goed te onderhouden. We benutten kansen zoveel mogelijk om groen te laten bijdragen aan de biodiversiteit, waarbij we zorgvuldig de juiste (vergroenings)locaties kiezen.

Onze gemeente richt zich op verschillende soorten groen in de bebouwde omgeving, zoals bermen, (natuurvriendelijke)oevers, plantsoenen, heestervakken en bosplantsoen. Met als doel om de biodiversiteit te vergroten. De toename in diversiteit kan ook bereikt worden door vegetatie op een meer extensieve manier te beheren of een andere beplantingssoort of inrichting te kiezen. Deze aanpassingen in beplanting en inrichting van de buitenruimte bieden verschillende dieren de kans zich te vestigen, wat de biodiversiteit ten goede komt.

Klimaatadaptieve buitenruimte

Het klimaat verandert en dat merken we ook in Hendrik-Ildo-Ambacht. Het is daarom belangrijk dat onze buitenruimte is voorbereid op heftigere weersomstandigheden. Daarom richten wij onze buitenruimte zo klimaatadaptief mogelijk in. Onze groenvoorzieningen spelen hierin een belangrijke rol, maar we kijken ook naar de kansen voor vergroening van onze speeltuinen en naar het omvormen van nutteloze verharde gebieden tot groene oases, waarbij we klimaatadaptieve oplossingen integreren.

Afbeelding 2: Vergroeningsresultaat functieloze verharding Agnes Bartoutslaan 2023

We werken toe naar een groennorm om ervoor te zorgen dat er voldoende groen beschikbaar is in de openbare ruimte. In het *Programma Duurzaamheid* is hiervoor de 3-30-300 regel opgenomen. Deze norm wordt waar mogelijk toegepast bij de (her)inrichting van de openbare ruimte. Het groen moet hittestress tegengaan door voldoende schaduw te creëren en water op kunnen vangen. Niet alleen zijn er mogelijkheden voor vergroening in de openbare ruimte, waar we willen profiteren van de voordelen van groen, maar er zijn ook nog veel verbeteringen mogelijk in particuliere tuinen. Daarom werken we met bewoners samen wanneer we als gemeente de buitenruimte vergroenen. We moedigen hen aan om ook hun eigen tuin aan te pakken en zo trekken we samen op.

4 Groenstructuur

4.1 Inleiding

Het groene aanzien van ons dorp wordt bepaald door de aanwezigheid, schaal en opbouw van groenvoorzieningen. In de gemeente is het groen grotendeels stapsgewijs aangelegd bij de ontwikkeling van de diverse wijken en kleinschalige uitbreidingen. Het groen had vooral de functie van aankleding voor de woonwijk. De groenvoorzieningen vertonen hierdoor vaak weinig onderlinge samenhang. Door het groen te verbinden kan deze samenhang alsnog worden gerealiseerd. Daarbij moet naar het groene karakter van de gemeente als geheel worden gekeken. Het doel is om deze gemeentelijke groenstructuren te behouden en versterken waarbij ook rekening wordt gehouden met de ecologische hoofdstructuur.

4.2 Hoofdgroenstructuur

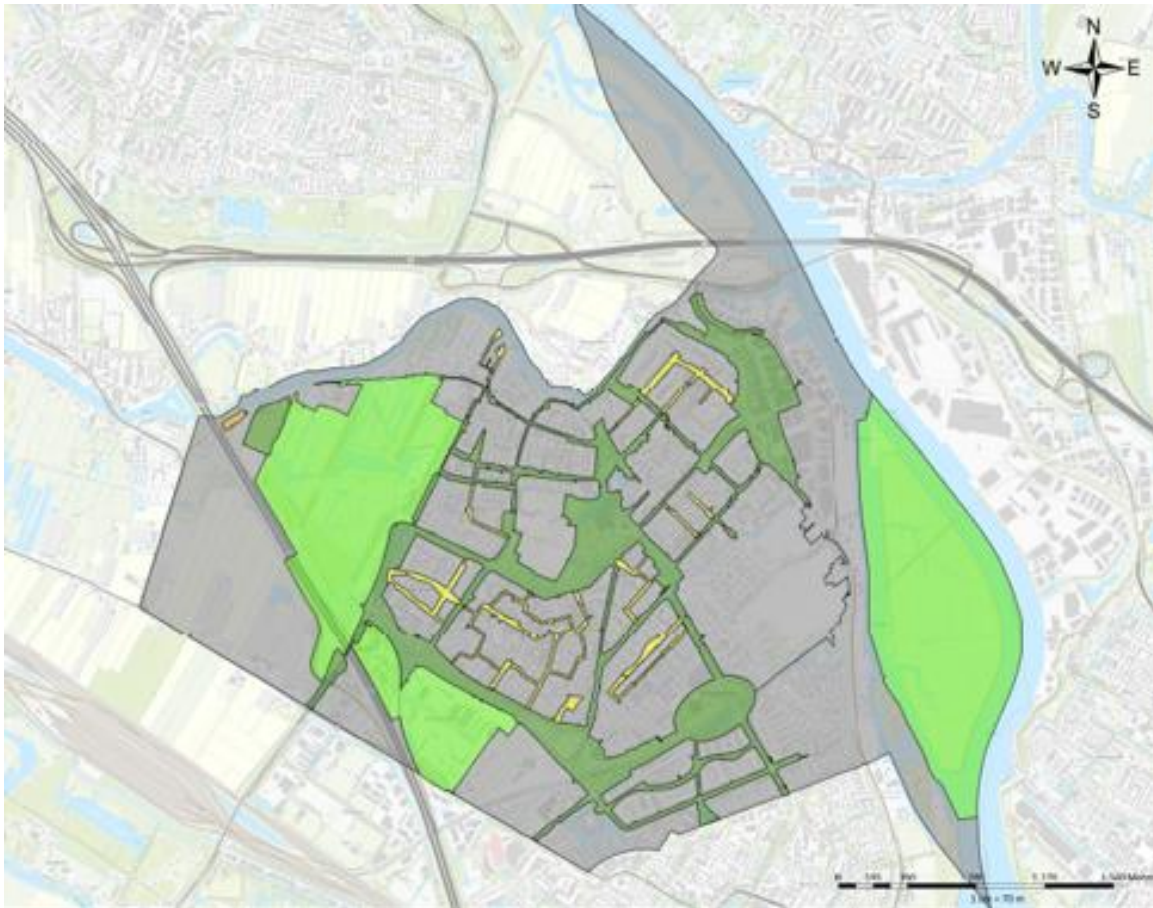
De hoofdgroenstructuur is opgedeeld in groengebieden, groene linten en groenaccenten. We kunnen daarin verschillende structurelementen onderscheiden, zoals parken, singels, waterpartijen, grote aaneengesloten groenstructuren en boomrijen. Een deel van de structurelementen valt direct in het oog, zoals het Burgemeester Baxpark en het Sophiapark als grote aaneengesloten groenelementen. Deze elementen worden getypeerd als belangrijke “parels” van de groenstructuur. We houden de groenstructuur intact voor het belang van de biodiversiteit. Daarnaast is het voor het stimuleren van meer beweging en sport onder onze inwoners belangrijk om samenhang te creëren tussen verschillende elementen. Ons streven is om delen van de hoofdgroenstructuur met elkaar te verbinden door barrières weg te nemen en het groen met elkaar te verbinden. Deze barrières (verharde pleinen, grijze industrieterreinen, faunaonvriendelijke watergangen, enz.) kunnen bestaan uit ontbrekende groenstructuren of fysieke obstakels.

4.3 Bomenstructuur

Bomen vormen in grote mate de structuur van de omgeving. Bomen verfraaien de leefomgeving en hebben een belangrijk functie voor de natuur. Ze bieden vogels nestgelegenheid en een essentiële voedselbron. Bomen bieden ook structuur voor de vliegroutes van vleermuizen.

We streven naar de instandhouding en ontwikkeling van een robuuste en duurzame bomenstructuur. Als laan- en straatbomen verdwijnen door ziekte, storm of bouwplannen dan worden deze gecompenseerd. De basis voor het beleid is dat gezonde bomen niet worden gekapt. Bij ruimtelijke ontwikkelingen ontwerpen we zoveel mogelijk natuurinclusief, met behoud van bestaande bomen en boomstructuren. De ongehinderde kap van bomen bij bouwprojecten moeten worden voorkomen.

De boomstructuren zijn in kaart gebracht waarbij het type structuur (weg, natuur, landschap, cultuurhistorie) is aangegeven. Elke boom binnen een structuur is gelabeld in het gemeentelijk beheersysteem. Hierdoor is inzichtelijk of een boom deel uitmaakt van een vastgelegde structuur bij renovatieplannen. Bij renovaties is het behoud van de bomen binnen de boomstructuur essentieel.

Afbeelding 3: Hoofdgroenstructuur

4.4 Secundaire groenstructuur

De secundaire groenstructuur bepaalt het beeld en karakter van de gemeente op wijk- en straatniveau. Voor inwoners is groen binnen deze structuur van groot belang en zorgt het voor woongenot. Daarom zetten we in om binnen de secundaire structuur gevarieerd groen met een hoge belevingswaarde toe te passen. Daarbij ondersteunt de gemeente initiatieven vanuit de buurt zoals minder versterking van tuinen en zelfbeheer van openbaar groen om de belevingswaarde te vergroten.

Naast het versterken is het behoud van de secundaire structuur belangrijk. Daarom dient bij planvorming te worden beoordeeld of er schade wordt toegebracht aan de bestaande secundaire groenstructuur en wat de mogelijke effecten daarvan zijn. Als er schade optreedt, moet er een afweging worden gemaakt tussen de omvang van de schade en het belang van de planvorming en gekeken worden naar alternatieven voor het doel van de planvorming. Binnen de structuur zijn ook gebieden aangewezen als locatie waar traumahelikopters kunnen landen, deze locaties blijven binnen dit groenbeleid behouden.

Snippergroen

De gemeente ontvangt geregeld verzoeken van inwoners om gemeentelijk groen over te nemen. Meestal betreft dit zogenaamd 'snippergroen', groen dat vanwege zijn omvang en locatie niet gemakkelijk door de gemeente kan worden beheerd. Groenvoorzieningen van de gemeente zijn een waardevol bezit maar een maatschappelijk belang kan echter leiden tot verkoop van (snipper)groen. Het uitgangspunt is bij snippergroen verhuur en geen verkoop. Als een verzoek wordt ingediend dat afwijkt van genoemd uitgangspunt dan wordt dit altijd inhoudelijk afgewogen met beheer en beleid.

4.5 Wat gaan we doen?

Om de bestaande groenstructuur te versterken wordt in kaart gebracht waar zich ontbrekende schakels in de hoofd- en secundaire structuur bevinden en waar barrières verholpen kunnen worden. De verdere uitwerking staat in hoofdstuk 6, opgavelijn groen.

5.2 Gebiedsontwikkeling

Bij de inrichting van de openbare ruimte bepalen bomen als inrichtingselement mede het totaalbeeld en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de sfeer en het karakter van de gemeente. Bij de planvorming, het ontwerp en de uitvoering wordt hier rekening mee gehouden. Om te zorgen dat dit goed gebeurt hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Bij aanvang van een project in de openbare ruimte worden bomen standaard als inrichtingselement in de planvorming en het ontwerp meegenomen. We hanteren daarbij de 3-30-300 regel (De regel houdt in dat iedereen vanuit huis 3 bomen moet zien, buurten 30% bladerdek moeten hebben, en iedereen binnen 300 meter van groen moet wonen) als richtlijn zoals is vastgesteld in het *Programma duurzaamheid 2024 - 2030*.
- De gewenste eindbeelden, omlooptijden en status van de bomen moeten vooraf duidelijk zijn. Met deze uitgangspunten wordt de benodigde groeiruimte boven- en ondergronds per te planten boom bepaald conform het "*Handboek Bomen*". Dit wordt in het planontwerp meegenomen.

Als bomen op de locatie staan van een (bouw)project of wegreconstructie, is het uitgangspunt bomen in het ontwerp op te nemen. We behouden bomen waarbij de inspanningen voor het behoud opwegen tegen de maatschappelijke en economische waarde van de boom. De conditie en vitaliteit zijn medebepalend voor de haalbaarheid om de boom al dan niet te behouden. Als de boom geen reële toekomstverwachting heeft of vanuit veiligheidsoogpunt niet haalbaar is, vindt compensatie plaats. De bomen die in het ontwerp behouden blijven, worden tijdens de uitvoering zodanig fysiek beschermd dat ze na oplevering van het project nog steeds hun functie

kunnen vervullen. De voorbereiding van deze bescherming wordt al in de ontwerpfase meegenomen. Bij aanvang van een project wordt altijd een Bomen Effect Analyse (BEA) uitgevoerd conform *Handboek Bomen*, om te bepalen of bestaande bomen worden beïnvloed door het project. Als dit het geval is, wordt bepaald wat de invloed is, welke mogelijkheden er zijn om negatieve invloed te voorkomen of te verminderen en hoe de toekomst van de bomen veiliggesteld kan worden. Hierin wordt het beschermingsniveau van de betreffende boom of bomen meegenomen. Die bepaalt mede de bereidheid tot extra inspanningen voor behoud.

5.3 Juiste boom op de juiste plek

Bij de inrichting van de openbare ruimte kiezen we als gemeente voor kwaliteit boven kwantiteit en voor de juiste boom op de juiste plek. Het kiezen van de juiste boom is cruciaal omdat niet alle bomen geschikt zijn voor alle locaties. Sommige bomen doen het niet goed in bepaalde grondsoorten of groeiomstandigheden. Verder kan een boom overlast veroorzaken op een ongeschikte plek. Dit houdt in dat we de juiste boomsoorten planten op geschikte locaties en investeren in optimale groeiplaatsen. Hiermee zorgen we ervoor dat de bomen maximaal kunnen bijdragen aan de leefomgeving en zo min mogelijk overlast veroorzaken.

Bij het selecteren van bomen hanteren we de volgende uitgangspunten:

Uitstraling

Bij het planten van de juiste boom op de juiste plek houden we rekening met de uitstraling van de locatie. Net als bomen hebben locaties in onze gemeente verschillende functies. Bij de soortkeuze kijken we naar de functie van een bepaalde boomsoort op de locatie. Eigenschappen als kleur, bladvorm, bloesem, geur en bloeitijd bepalen de uitstraling van bomen. Kleurrijk en divers groen draagt bij aan een beter welzijn van inwoners. We streven dus naar een grote diversiteit in assortiment, leeftijd en grootte.

Locatie

Bij de soortkeuze van bomen wordt rekening gehouden met het gebruik van de locatie waar de bomen geplaatst gaan worden. Zo zijn vruchtdragende bomen bijvoorbeeld niet wenselijk boven een parkeerplaats of bij een speeltuin (wespenoverlast), en zijn grote, breed uitgroeiende bomen niet handig naast een woonhuis of tuin in verband met de schaduwworps.

Groeiplaats

We zien graag dat ecosysteemdiensten van de bomen optimaal benut worden. Daarvoor zijn brede groenstructuren nodig waarin bomen en andere soorten groen bij elkaar staan. Indien mogelijk kiezen we bij aanplant van een boom voor een groeiplaats in een groenvak i.p.v. een boomspiegel. Daarnaast moet de boomgrootte afgestemd zijn op de boven- en ondergrondse groei ruimte.

5.4 Sortiment

Een divers bomenbestand, met een veelvoud aan soorten zorgt niet alleen voor een gevarieerd beeld, maar helpt ook om de mogelijke verspreiding van (meestal soort specifieke) ziekten en aantastingen te verminderen. Bij soortkeuze voor bomen waarbij een lange levensduur voorzien is, zal vooral gekozen worden voor boomsoorten die goed tegen ziektes kunnen. Bij de (doorgaande) hoofdstructuren waar een zeker eenduidig beeld gewenst is, kan gekozen worden voor afwisseling van verschillende soorten, om lijnvormige verspreiding van ziekten te verminderen.

Biodiversiteit

We nemen bomen met een hoge nectarwaarde op in ons bomenbestand. Deze bomen bieden gedurende verschillende maanden van het jaar een voedselbron voor bijen en andere verstuivers. Door het gevarieerde bomenbestand creëren we ook een geschikte leefomgeving voor diverse dieren. Daarom kiezen we ervoor om bomen te planten die bijdragen aan deze biodiversiteit.

Inheems of uitheems

Inheemse bomen hebben een grotere ecologische waarde dan uitheemse soorten. Het inheemse assortiment is echter beperkt, waardoor lang niet voor elke stedelijke groeiplaats een optimaal passende inheemse boomsoort beschikbaar is.

Bovendien zijn de stedelijke groeiplaatsomstandigheden vaak afwijkend (meer verharding, hogere temperaturen en meer droogte) dan de natuurlijke groeiplaatsen van veel inheemse soorten. Uitheemse soorten kunnen dan een meerwaarde hebben. Voor het maken van de juiste keuze is de locatie en vooral ook de functie die de bomen moeten vervullen van belang.

Om een weloverwogen keuze te maken over de bomen die we in onze gemeente planten, met daarin de afweging tussen inheemse en uitheemse soorten, ontwikkelen we (mede in het kader van de biodiversiteit en klimaatadaptatie) een soortenlijst met bomen die geschikt zijn voor onze omgeving.

5.5 Beheer en onderhoud

De gemeente heeft als eigenaar van het bomenbestand (ruim 13.000) een zorgplicht voor goed beheer. Als de gemeente dit nalaat, kunnen we aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade of letsel. Beheer en onderhoud richten zich op een veilige en duurzame instandhouding van het aanwezige bomenbestand. Begeleidingssnoei van jonge bomen, onderhoudssnoei van volwassen bomen en periodieke boomveiligheidscontroles met daaruit volgende maatregelen voor onderhoud worden zoveel mogelijk planmatig uitgevoerd. Het 'Handboek Bomen' is daarbij van toepassing.

Snoei

Om het bomenbestand veilig en duurzaam te beheren, moeten bomen in het stedelijk gebied in de meeste gevallen periodiek gesnoeid worden. Er zijn verschillende redenen om te snoeien. Veiligheid voor de omgeving is de belangrijkste reden. De rapportages van de boomveiligheidscontroles laten zien welke bomen om veiligheidsredenen gesnoeid moeten worden. Verder is de benodigde snoei afhankelijk van voorwaarden, zoals de doorrijhoogte, de levensfase en conditie van een boom.

Na aanplant is snoei gericht op het ontwikkelen van een doorgaande stam met de gewenste takvrije lengte en een goed ontwikkelde, blijvende kroon, wat ook wel bekend staat als begeleidingssnoei. Daarna wordt gesnoeid met als doel schade te voorkomen en de gezondheid van de boom zo goed mogelijk te behouden, wat bekend staat als onderhoudssnoei. Ook wordt vormsnoei uitgevoerd voor het in stand houden van de gewenste vorm van een boom. Ontwikkelingen met betrekking tot het behoud van zoveel mogelijk boomkroonvolume ten gunste van de ecosysteemdiensten volgen wij op de voet en passen we toe waar dit mogelijk is.

Overlast van bomen

De gemeente is terughoudend met het snoeien van bomen op verzoek van inwoners. Hinder door allergie, schaduw, luizen, vrucht evenmin als schaduwvorming op zonnepanelen is géén reden om te snoeien. Bij ervaring van overlast, meldt een inwoner dit bij de gemeente. De gemeente beoordeelt de situatie, rekening houdend met alle wettelijke kaders. Wordt de situatie vervolgens als onacceptabel bestempeld, dan kan de gemeente overwegen maatregelen te treffen. Het is mogelijk dat één boom verschillende typen overlast veroorzaakt, waardoor het totaal aan ervaren overlast dusdanig groot is dat ingrijpen wenselijk is. Dit zijn vaak hele specifieke situaties, waarvoor maatwerk nodig is.

Afwegingen bij overlast

De gemeente kiest altijd voor de minst ingrijpende maatregel, als deze de overlast kan oplossen. Het beschermingsniveau van een overlast gevende boom bepaalt mede de inspanning die de gemeente wil doen om die boom te behouden. Zo zal voor een beschermwaardige boom meer moeite gedaan worden om de boom te behouden, terwijl bij 'overige bomen' in een woonstraat eerder gekozen kan worden voor vervanging. Hierbij volgen we het volgende stappenplan:

1. Allereerst bekijken we of de overlast verholpen kan worden door boombehoudende maatregelen, zoals het snoeien van de boom.

2. Alle gemeentelijke bomen worden tijdens de geplande onderhoudsmomenten gesnoeid. Staat de boom al ingepland voor een periodieke snoeironde, die op korte termijn zal plaatsvinden, dan wordt dit met de melder gecommuniceerd en onderneemt de gemeente geen extra actie.

3. Wanneer er geen andere oplossingen zijn dan het verwijderen van één of meerdere bomen dan moet worden bepaald of er ruimte is voor nieuwe aanplant. Het is hierbij vooral van belang dat zeer zorgvuldig wordt bekeken of de nieuwe aanplant in de toekomst geen overlast zal geven.

4. Wanneer er volgens de gemeentelijke planning bomen moeten worden vervangen op locaties waarvan bekend is dat er veel overlast wordt ervaren, dan zal een zorgvuldige keuze worden gemaakt voor de nieuw aan te planten boomsoort.

Afbeelding 5: Stappenplan bij overlast gevende bomen

Schade aan bomen

Indien schade aan gemeentelijke bomen wordt toegebracht door derden, wordt deze schade zoveel mogelijk op de veroorzaker verhaald. De schade wordt vastgesteld conform NVTB-richtlijnen. Deze voorzien in een standaard manier om schadeposten aan bomen vast te stellen.

5.6 Kapbeleid

Bomen zijn belangrijk. Daarom kappen we bomen in de regel niet zomaar. Toch zal soms een boom gekapt moeten worden, vooral vanwege veiligheidsredenen. Bijvoorbeeld als een boom dood is of als er omvalgevaar is. Wanneer dit gebeurt compenseren wij de boom altijd.

Beschermingsniveaus & groene kaart

We willen het groene karakter van ons dorp behouden en bevorderen. Omdat te realiseren behouden we beschermwaardige bomen en voorkomen dat deze bomen zomaar gekapt worden. Dit kunnen zowel gemeentelijke als particuliere bomen zijn. Op de 'Groene Kaart' is vastgelegd welke bomen over een kapverbod beschikken. Zonder ontheffing is het niet toegestaan om deze bomen te kappen. Op de Groene kaart staan ook de specifieke kenmerken van de bomen en waarom deze bomen behouden moeten blijven. De gemeente controleert en werkt de Groene Kaart regelmatig bij voor de waarborging en bescherming van waardevolle bomen. Beschermwaardige bomen zijn onderverdeeld in de volgende twee subcategorieën:

1a. Waardevolle bomen

Dit zijn solitaire bomen die een bijzondere waarde voor de omgeving hebben. Ze zijn monumentaal of hebben een grote cultuurhistorische waarde.

1b. Hoofdstructuurbomen

Meerdere bomen die samen in een lijn of vlak een bijzondere bijdrage leveren aan de omgeving krijgen de aanduiding hoofdboomstructuur. Ze kunnen samenhangen hebben met de wegenstructuur van de gemeente, vormen structuren met een natuur- of landschappelijke waarde, of vormen een cultuurhistorische structuur. Het behoud van samenhang van de hoofdboomstructuur is belangrijker dan het belang en behoud van individuele bomen binnen de structuur.

2. Overige bomen

Alle overige gemeentelijke en particuliere bomen vallen onder de statuscategorie 'overige bomen'. Ze vormen de groene aankleding van de leefomgeving. Dit zijn bomen die niet tot de 1^e categorie behoren. Voor deze bomen is geen ontheffing nodig als ze worden gekapt. De gemeente communiceert in het gemeentenieuws het voornemen tot kappen van bomen uit deze subcategorie.

5.7 Boomcompensatie

De herinrichting van de openbare ruimte gebeurt op een natuurinclusieve manier, waarbij bomen zoveel mogelijk behouden blijven. Het kappen van bomen zorgt voor verlies van kapitaal en ecosysteemdiensten. Hoe groter de bomen, hoe groter het verlies. Om dit verlies na kap te compenseren hanteren wij een herplantplicht voor bomen. Dit doen wij om ons bomenbestand te behouden en bij verlies van ecosysteemdiensten deze zoveel mogelijk te herstellen.

De herplantplicht houdt in dat een gekapte boom gecompenseerd wordt in de vorm van het verloren boomkroonvolume (BKV). De herplant moet binnen drie jaar na kap plaatsvinden en gecompenseerde bomen moeten binnen 10 jaar na aanplant het verloren boomkroonvolume gecompenseerd hebben. Dit betekent dat een grote boom die verloren gaat gecompenseerd moet worden door meerdere en/of grotere bomen. Omdat één jonge boom meer dan 10 jaar nodig heeft om uit te groeien tot een vergelijkbare boom met dezelfde waarde in ecosysteemdiensten.

In de nieuw te ontwikkelen groencompensatierichtlijn zal een gedetailleerde uitwerking van de boomcompensatie worden opgenomen op basis van boomkroonvolume en ecosysteemdiensten. We proberen bomen die herplant plichtig zijn op de oorspronkelijke locatie terug te planten. Als dit niet mogelijk is, hanteren wij het volgende vervangingsstappenplan:

Afbeelding 6: Vervangingsladder boomcompensatie

6 Groenbeleid

6.1 Groen algemeen

We vinden een goed onderhoudsniveau belangrijk. Ons streven is om dit kwaliteitsniveau waar mogelijk te verhogen. Aspecten die daarbij van belang zijn:

- De zonering van de gemeente
- Het gewenste kwaliteitsniveau per zone
- Bescherming van de waardevolle bomen

Zoneringskaart

Voor een duurzame en aantrekkelijke woonomgeving is variatie in het openbaar groen essentieel, waarbij beheersing van de onderhoud- en beheerkosten een randvoorwaarde zijn. Om dit te realiseren wordt een zonering toegepast, waarbij de zones verschillen in toegepaste groentypes en verschillen in beeldkwaliteitsniveaus. We hanteren de volgende zoneringskaart om duidelijkheid te bieden over de kwaliteit van het groen voor zowel bewoners als aannemers. We onderscheiden in onze gemeente drie verschillende zones:

Representatieve zone

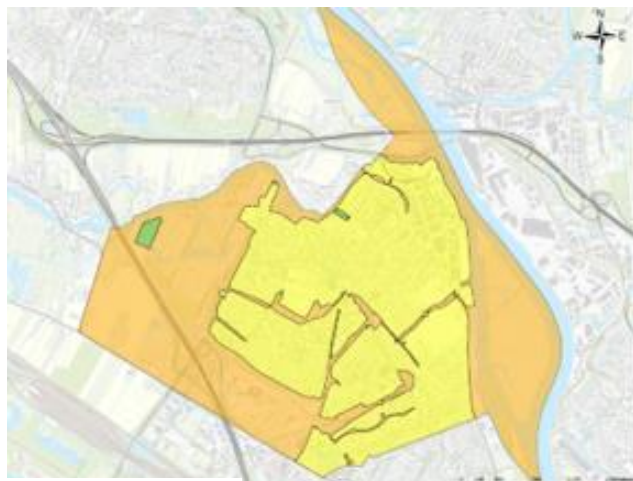
Locaties met hoge eisen voor inrichting en onderhoud. Het groen heeft een sierfunctie en vereist intensief onderhoud. Dit groen is gedetailleerd, van kleine omvang en vorm, en bevat veel kleur. Begraafplaatsen vallen binnen deze zone.

Stadszone

Woonwijken en bedrijventerreinen behoren tot de stadszone. Het groen in de zone is gericht op gebruik zoals spelen, wandelen, fietsen, begeleiding en afscherming.

Natuur & landschapszone

Deze zone kenmerkt zich door extensief beheer. De ontwikkeling van flora en fauna op een natuurlijke wijze nabij de woonomgeving staat centraal

■ Representatief ■ Stadszone ■ Landschapszone

Afbeelding 7: Bestaande zoneringskaart groen

Kwaliteitsniveaus

De openbare ruimte van de gemeente moet een verzorgde uitstraling hebben. De gewenste kwaliteit van het groen wordt getoetst aan de landelijke CROW-systematiek voor beeldkwaliteit op basis van beeldmeetlatten. Een beeldmeetlat beschrijft per type groen, bijvoorbeeld de grashoogte van gazon, hoe de gewenste kwaliteit eruit dient te zien. Deze beeldmeetlatten stellen ons in staat om helder te communiceren met bestuurders, bewoners en aannemers over het gewenste onderhoudsniveau. Daarnaast maken ze het mogelijk om te toetsen of het groen aan de gewenste kwaliteit voldoet.

In het *Groenstructuurplan 2013 - 2023* zijn de kwaliteitsniveaus vastgelegd. De nieuwe gewenste kwaliteitsniveaus voor het groenbeleidsplan 2024 - 2034 worden in het *beleidskader groen 2024 - 2030* vastgesteld.

MJOP 2018

In 2018 zijn achterstanden in de technische kwaliteit vastgesteld. Om deze weg te werken, is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP 2018) opgesteld voor de renovatie van MJOP-groenvakken in de jaren 2019 - 2024. Naar schatting is de helft van de MJOP-groenvakken daadwerkelijk gerenoveerd. De MJOP-groenvakken die nog niet zijn gerenoveerd zijn in deze periode in beheer van de aannemer gebleven, een deel van de MJOP-vakken heeft zich door onderhoudsmaatregelen enigszins hersteld. De staat van de MJOP-vakken is daardoor wel beter dan op basis van de beschikbare MJOP-data wordt verwacht. Een MJOP-inspectie wordt uitgevoerd om in beeld te krijgen, welke MJOP-renovaties nodig zijn om het groenareaal op het gewenste kwaliteitsbeeld te brengen.

6.2 Vastgestelde doelstellingen

In onderstaande tabel staan de beleidsdoelstellingen van dit groenbeleidsplan:

Opgavelijn: Groen	Hoofddoel: Bestaand groen behouden en versterken
Subdoelen	<p>Kaders opstellen voor groencompensatie <i>We stellen kaders op voor groenverlies die optreedt bij projecten en renovaties. Hierbij kijken we naar een passende compensatie, bijvoorbeeld door te compenseren op basis van boomkroonvolume.</i></p> <p>Bestaand groen versterken <i>Door bestaand groen te versterken, bijvoorbeeld door groeiplaatsverbetering en het herstellen van groenstructuren, wordt de biodiversiteit gestimuleerd en de kwaliteit van het groen verhoogd.</i></p> <p>500 extra bomen planten in deze collegeperiode <i>Om ons groen te versterken, planten we 500 extra bomen. Deze bomen dragen bij aan een betere luchtkwaliteit, het verminderen van hittestress en het bevorderen de biodiversiteit.</i></p>
Opgavelijn: Biodiversiteit	Hoofddoel: Versterken van het lokale ecosysteem
Subdoelen	<p>Een hogere soortendiversiteit <i>Een verhoogde soortendiversiteit draagt bij aan de veerkracht en stabiliteit van ecosystemen, en daarmee worden de ecosysteemdiensten van het groen versterkt.</i></p> <p>Ecologische beheer uitbreiden <i>We breiden ons ecologisch beheer uit omdat dit cruciaal is voor het behoud van gezonde ecosystemen. Dit omvat het herstellen van natuurlijke habitats, het behoud van inheemse flora en fauna, het beheersen van invasieve soorten en het ondersteunen van natuurlijke processen.</i></p> <p>Meer bijenlinten aanleggen <i>Hiermee bevorderen we de bijenpopulaties wat essentieel is voor bestuiving van gewassen en het in stand houden van ecosystemen.</i></p> <p>Aanleg natuurvriendelijke oevers <i>Natuurvriendelijke oevers zorgen voor een verbeterde waterkwaliteit en behoud van de biodiversiteit.</i></p>
Opgavelijn: Klimaatadaptatie	Hoofddoel: Gemeente klimaatadaptief & water robuust
Subdoelen	<p>Geen functieloze verharding in de gemeente <i>Hierdoor kan de bodem meer water opnemen en is er minder risico op wateroverlast en verdroging. Minder verharding en meer groen dragen bij aan het verminderen van hittestress. We gebruiken een potentiële vergroeningskaart om functieloze verharding in beeld te brengen en kansrijke locaties om te vormen naar groen</i></p>

Tabel 5: Beleidsdoelstellingen uit het Programma Duurzaamheid 2024 - 2030

Ruud Vat, voorzitter stichting CAI Fonds

“Groen brengt leven, gezondheid en een prettige leefomgeving”

De introductie van digitale, draadloze televisie en radio zette nogal wat in beweging. Zo leverde de verkoop van het oude kabel-tv- en radionetwerk de gemeente een aardig bedrag op. Geld wat de stichting CAI Fonds in beheer kreeg en moest besteden aan het algemene belang van de inwoners; ook aan groen. Tot vreugde van voorzitter Ruud Vat.

Herinnert u zich de nieuwbouw van zwembad De Louwert? Die is voor een groot deel betaald uit het CAI Fonds. En ook de theaterstoelen van Cascade en de hangingbaskets in ons dorp werden afgerekend met dit geld. Er ging verder een bijdrage naar sportverenigingen en het Historisch Genootschap. Op een gegeven moment naderde de bodem van het potje, het was dus tijd voor de grote finale, de eindbesteding van de laatste centen. Wat te doen?

10 bijzondere bomen

Voorzitter Ruud Vat van de stichting wist het direct: “Groen is zo belangrijk en dus stemden alle bestuursleden direct in met het voorstel de laatste € 350.000 te besteden aan ‘groene’ projecten in Hendrik-Ido-Ambacht.” Het bestuur nam zelf contact op met de gemeente om meer groen aan te brengen en stelde als voorwaarde het planten van 10 bijzondere bomen. Behalve deze 10 bomen heeft de gemeente onder meer ook de damwand naar de natuurlijke oever in het Baxpark gerenoveerd en bloemen en een bijenlint bij het zwembad aangelegd.

Groen op kantoor

Ruud noemt zichzelf overigens geen kenner van groen, wel een groot liefhebber. In zijn ruime tuin in Hendrik-Ido-Ambacht staat een aantal bijzondere bomen, waaronder een prachtige rododendron waar Ruud bevlogen over spreekt. “Mensen worden blij van groen. Hoe kan het ook anders: groen brengt leven, gezondheid en zorgt voor een prettige leefomgeving. Als ondernemer vind ik het bijvoorbeeld belangrijk dat er veel groen op kantoor is. Die liefde voor groen is gezaaid in mijn prille jeugd. Als 10-jarige werkte ik thuis met veel plezier mee in de tuin en tijdens de zomervakanties in mijn middelbareschooltijd hielp ik de aangrenzende tuinder.”

Meer kan altijd

De stichting CAI Fonds nadert het einde, het geld is op. De laatste besteding zorgt de komende jaren voor heel wat groenplezier voor Ambachters en de bezoekers. “Laatst reed ik door ons dorp”, vertelt Ruud aan het eind, “en ik dacht: het is eigenlijk best wel groen hier. Maar, en dat dacht ik ook, het kan altijd meer. Ik vind het bijzonder en een eer om daar via de weg van het CAI Fonds een bijdrage aan te hebben geleverd.”

6.3 Opgavelijn Groen

Bestaand groen versterken

We kunnen het groen versterken door ecologische verbindingen tussen natuurgebieden en gemeentelijk groen te ontwikkelen en te verbeteren. De ecologische verbinding met natuurgebieden zorgt voor de verspreiding en uitwisseling van flora en fauna en stimuleert de biodiversiteit. We brengen ontbrekende verbindingen in kaart, zoals bomen die ontbreken in een bomenrij of groenvlakken die nog niet met elkaar verbonden zijn, maar waar een ecologische verbinding wenselijk is. Voor het versterken richten we ons op een integrale aanpak, waarbij veelbelovende ontbrekende verbindingen prioriteit krijgen. Het vergroenen en omvormen van nutteloze verharding in woonwijken is zeer geschikt om als ecologische verbinding te dienen tussen groen en natuurgebieden.

We versterken bestaande bomen door hun groeiplaats te optimaliseren, bijvoorbeeld door een kleine boomspiegel te verbinden met een groenstrook. Hierbij passen we opnieuw een integrale aanpak toe door dit te combineren met het verwijderen van nutteloze verharding. Een verbeterde groeiplaats zorgt ervoor dat bomen hun verkoelende functie beter kunnen vervullen, een boom in een groenvak heeft een grotere waterretentiecapaciteit dan een boom in een boomspiegel. Beplanting onder een boom draagt bij aan het stimuleren van de biodiversiteit. Door te investeren in het verbeteren van de groeiplaats van beschermwaardige bomen, wordt de levensduur van deze waardevolle bomen verlengd.

Ambitie 500 bomen

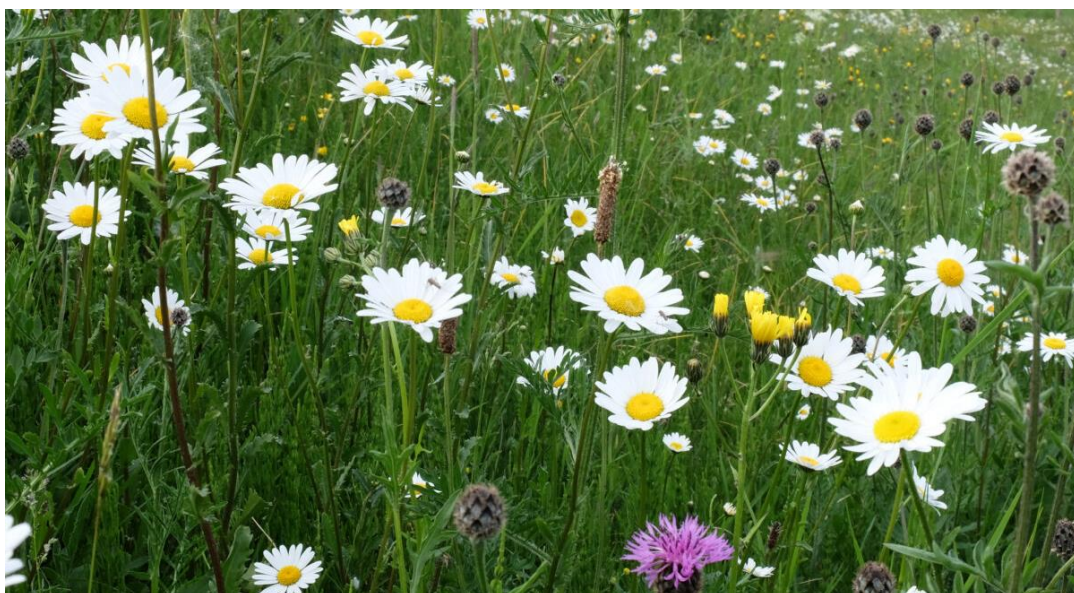
De ambitie is om het aantal gemeentelijke bomen met 500 uit te breiden. Voor deze ambitie heeft de gemeente deelgenomen aan een pilot voor de ontwikkeling van een Digital Twin. Dit is een virtuele representatie van de gemeente, waarin zowel bovengrondse als ondergrondse infrastructuur in 3D zijn opgenomen. Met behulp van deze Digital Twin zijn de meest geschikte locaties in beeld gebracht voor het planten van de 500 bomen, waar ze de grootste impact kunnen hebben op klimaatthema's zoals hittestress en de 3-30-300 regel.

Groencompensatie

We willen richtlijnen voor elk verlies aan groen dat optreedt bij projecten en renovaties. Deze richtlijnen bouwen voort op het bestaande boomcompensatiebeleid en worden uitgebreid. In de groencompensatierichtlijn wordt gekeken naar de omvang van de vervanging, waarbij factoren zoals het volume van de boomkroon en het verlies van ecosystemendiensten die het groen biedt, worden meegenomen.

Ecologisch beheer uitbreiden

Waar mogelijk breiden we het ecologisch beheer uit. Hierbij letten we op zichthoeken en de verkeersveiligheid. De uitwerking hiervan staat hierna beschreven in de opgavelijn biodiversiteit.

6.4 Opgavelijn biodiversiteit

Versterken van lokale ecosystemen

Ecologisch maaibeheer uitbreiden

Vanwege het groeiende belang van ecologie willen we naar een ander maaibeheer van ons gras. Door natuurlijk maaibeheer toe te passen, willen we de biodiversiteit vergroten. Met ecologisch beheer kunnen we al veel bereiken voor de biodiversiteit met relatief kleine ingrepen. Het is belangrijk om op te merken dat niet elke locatie geschikt is voor ecologisch beheer. We maken een maaikaart waarop we vastleggen welke grasvelden we willen omvormen en welk ecologisch maaibeheer we toepassen. Bij het overgaan naar ecologisch beheer ligt de focus op integrale renovatie omdat renovaties een uitstekende gelegenheid zijn om meer ruimte te creëren voor de biodiversiteit.

Natuurvriendelijke oevers (NVO)

Ons doel is het realiseren van meer natuurvriendelijke oevers. In het *Beheer- en onderhoudsplan oeverbeschermingen 2018 - 2026* staat over natuurvriendelijke oevers de volgende uitgangspunten:

- Traditionele beschoeiing vervangen we bij renovaties voor natuurvriendelijke oevers
- Bij vervanging wordt gekeken of uittreedtrappetjes voor fauna geplaatst kunnen worden

We hebben een inventarisatie uit 2017 van het potentieel om traditionele oeverbeschoeiing om te vormen tot natuurvriendelijke oevers. Ongeveer 1.750 meter aan traditionele beschoeide oevers kan technisch worden omgevormd tot natuurlijke of natuurvriendelijke oevers. We brengen in kaart welke oevers de komende jaren worden omgevormd tot natuurvriendelijke oevers (NVO's) en nemen deze omvormingen op in onze meerjarenplanning. Bij het omvormen naar natuurvriendelijke oevers richten we ons op het versterken van ecologische verbindingen.

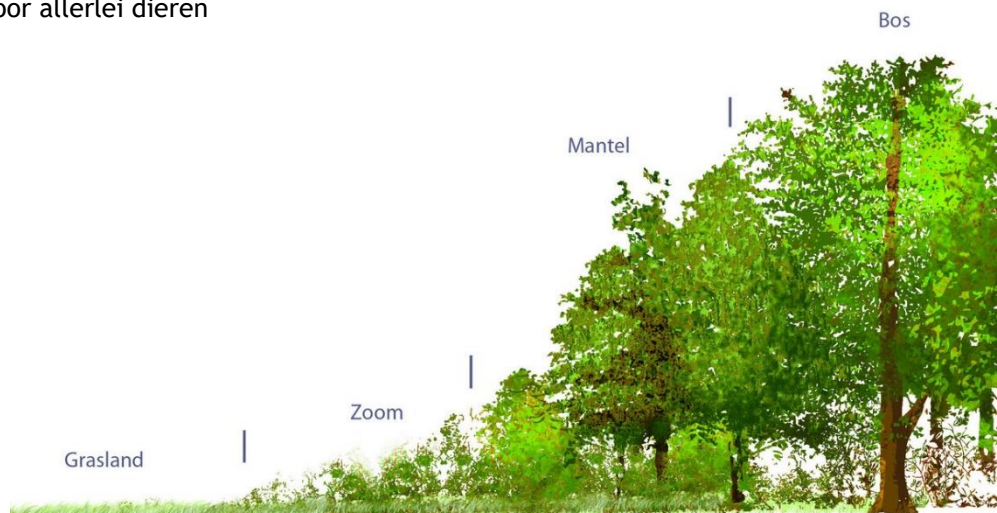
Kwaliteit van groen verbeteren

Soortendiversiteit

Het groen in de gemeente ziet er vaak nog traditioneel uit, een groenvak bestaat uit één plantensoort. Om de soortenrijkdom te vergroten gaan we meer aandacht besteden aan het soort beplanting en de verhoudingen van plantsoorten in een groenvak. We vergroten de soortenrijkdom vooral tijdens renovaties en stellen een soortenlijst op van heesters en vaste planten die de biodiversiteit versterken. Omdat vaste planten gedurende een lang seizoen veel diversiteit aan bloemen hebben zorgen we voor voedsel voor bijen, vlinders en andere insecten. In de woonwijken kiezen we voor de juiste combinatie van stuifmeelrijke en besdragende heesters. Op representatieve locaties kiezen we ervoor om monotone heestervakken om te vormen naar vaste planten combinaties.

Gelaagdheid bosplantsoen

Met het oog op de biodiversiteit creëren we bij ons bosplantsoen, waar mogelijk, een zoom-mantelkern opbouw (zie afbeelding 8). Gelaagd bosplantsoen is zeer soortenrijk omdat soorten uit het lage grasland en het hogere bosplantsoen samenkomen. Het gelaagde zoomgebied staat vol met bloeiende kruiden en besdragende struiken. Dit zorgt voor meer beschutting tegen weer en wind, wat aantrekkelijk is voor allerlei dieren

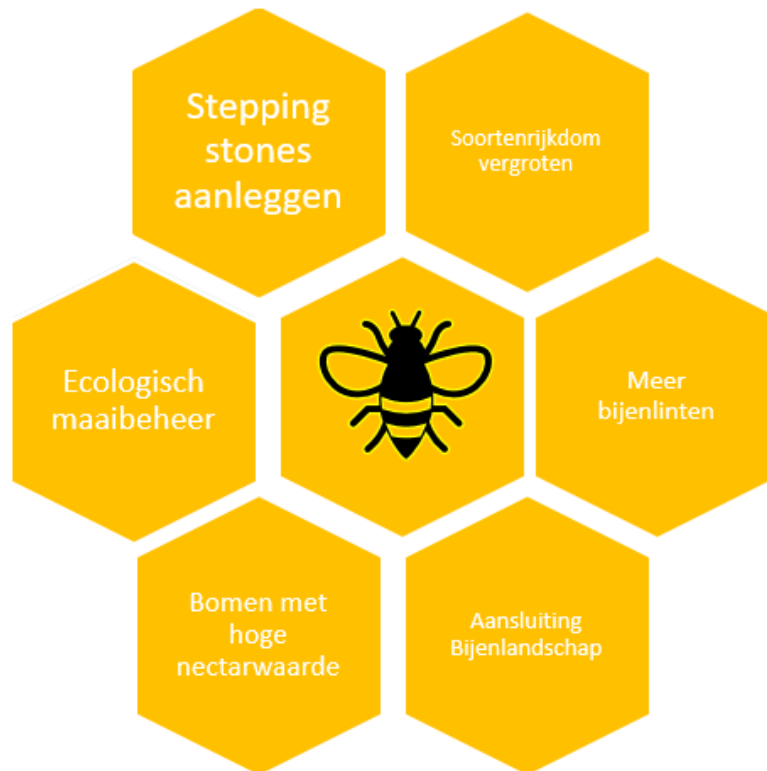

Afbeelding 8: Gelaagdheid bosplantsoen

Stimuleren van de bijenpopulatie in bijenlandschap IJsselmode

Bijen spelen als bestuivers een belangrijke rol op het gebied van voedselvoorziening, biodiversiteit en een gezond milieu. We creëren geschikte condities voor de bijen in onze gemeente.

Afbeelding 9: Stimuleringsacties bijenpopulatie

6.5 Opgavelijn klimaatadaptatie

Functioneloze verharding

Door het verwijderen van functioneloze verharding kan de bodem meer water opnemen en is er in de gemeente minder risico op wateroverlast en verdroging. Het weghalen van functioneloze verharding draagt ook bij aan het verminderen van hittestress. Tot slot kan deze ontstening een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Functioneloze verharding vormen we om tot 'stepping stones' (dat zijn kleine groene gebieden die de verbinding vormen tussen grotere natuurgebieden waardoor de biodiversiteit toeneemt). Wij geven als gemeente het goede voorbeeld en betrekken en stimuleren bewoners en bedrijven om hieraan mee te doen.

Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte, zoals bij rioolvernieuwing of groot onderhoud aan wegen en straten, gebruiken we de signaleringskaart om potentiële vergroeninglocaties onderdeel te maken van de herinrichting. Door de integrale aanpak geven we vergroening een volwaardige plaats bij projecten. Naast deze aanpak kijken we ook naar afzonderlijke potentiële vergroeninglocaties, zoals plekken die zijn aangemerkt als hittestresslocatie.

Bewoners stimuleren

We stimuleren onze inwoners om hun tuinen zo klimaatadaptief en biodivers mogelijk in te richten. We doen dit door middel van ondersteunende acties zoals groene daken actie en deelname aan het NK-Tegelwippen.

6.6 Samenvatting voorgenomen acties

6.2 Groenbeheer
<ol style="list-style-type: none">1. Nieuwe beheerzoning2. Kwaliteitsniveau(s) buitenruimte laten vaststellen (scenario's)3. Nieuwe MJOP-inspectie4. Actualiseren groene kaart
6.3 Opgavelijn groen
<ol style="list-style-type: none">5. Inventarisatie ontbrekende schakels in groenhoofdstructuur6. Schakels met prioriteit opnemen in jaarplanning groenbeheer7. Groeiplaatsen verbeteren bestaande bomen (50 per jaar)8. 500 bomen planten9. Groencompensatiebeleid uitwerken
6.4 Opgavelijn biodiversiteit
<ol style="list-style-type: none">10. Kwaliteit groen - bomen en beplantingslijst ontwikkelen11. Ontwikkelingskaart natuurvriendelijke oevers uitwerken12. Kwaliteit groen - soortenrijkdom in heestervakken vergroten13. Nieuwe maaikaart voor ecologisch beheer opstellen14. Gelaagdheid in bosplantsoen creëren15. Aanleggen bijenlinten
6.5 Opgavelijn klimaatadaptatie
<ol style="list-style-type: none">16. Vanuit signaleringskaart nutteloze verharding omvormen naar groen17. Bewoners stimuleren te ontstenen/ vergroenen van tuinen

Tabel 4: Overzicht actiepunten opgavelijnen

7 Communicatie en participatie

Het groene karakter van Ambacht is belangrijk. Wij nemen maatregelen om het groen te versterken en de gemeente groener, biodiverser en klimaatadaptatiever te maken. Hierbij geven we zelf het goede voorbeeld en vragen bewoners en bedrijven om ons voorbeeld te volgen. We betrekken hen bij de inrichting en uitvoering van het groenbeleid.

7.1 Participatie voor het groenbeleid

Voor het opstellen van dit beleidsplan is geparticipeerd met bewoners. Dit is gedaan via een enquête voor het Programma Duurzaamheid, een analyse van Fixi-meldingen en een uitvraag aan het bewonerspanel.

Enquête Programma Duurzaamheid

Voor het *Programma Duurzaamheid* is een bewonersenquête uitgevoerd om te peilen welke onderwerpen inwoners belangrijk vinden. Uit de enquête bleek dat een groot deel van de inwoners de opgavelijn groen erg belangrijk vindt. Liefst 33% koos groen als de belangrijkste opgavelijn van het *Programma Duurzaamheid*. Inwoners konden tijdens de participatie duurzame ideeën aandragen. De 'groene' ideeën uit de enquête zijn, waar mogelijk, meegenomen bij het opstellen van dit groenbeleidsplan. De rode ideeën komen niet terug in dit groenbeleidsplan.

Afbeelding 10: Verzamelde ideeën enquête Programma Duurzaamheid

Meldingen openbare ruimte

Via Fixi kunnen bewoners meldingen doen over de openbare ruimte. Het geeft een indicatie over de staat van onderhoud van de openbare ruimte. Het aantal Fixi-meldingen *Groen* is de afgelopen jaren relatief stabiel gebleven, tussen de 1140 - 1200 meldingen per jaar op 12.387 huishoudens. Er is gefilterd op enkele trefwoorden om meer inzicht te krijgen in de aard van de meldingen klachten. De resultaten zijn te vinden in bijlage 4.

Uitvraag bewonerspanel

Met dit beleidsplan zullen we jaarlijks het groen renoveren en ambities realiseren. Dit zal het beeld van de openbare ruimte doen veranderen. We vinden het belangrijk dat bewoners de kans krijgen om hierbij betrokken te worden. Daarom hebben we via het bewonerspanel gevraagd hoe zij hierbij betrokken willen worden. De opbrengsten hiervan zijn te vinden in bijlage 5 van dit beleidsplan. In de paragraaf 7.2 van dit hoofdstuk leest u hoe wij dit vormgeven.

7.2 Participatie bij de uitvoering van het groenbeleid

Bij de uitvoering geven we op de volgende manier aandacht aan participatie en communicatie.

Algemene communicatie

Via onze gemeentelijke communicatiekanalen informeren we bewoners en bedrijven over onze plannen en ambities op het gebied van groen, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Daarnaast stimuleren we bewoners om zelf bij te dragen aan klimaatadaptatie. Bijvoorbeeld door het aanleggen van een groendak, het ontsteden van hun tuin of het plaatsen van een regenton. Voor de vergroening van tuinen van onze inwoners leggen we de focus op:

Biodivers groen

Aantrekkelijke bloemen voor bestuivers

Bladafval niet volledig weghalen tijdens de winter

Permanente nest- en verblijfsplekken voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen te creëren

Communicatie bij projecten

Bij de herinrichting van de openbare ruimte kiezen we voor een integrale aanpak. Riolvervanging is een goed moment om een straat klimaatadaptief te maken door extra groen aan te leggen of groene parkeerplaatsen te creëren. Per project zoeken we naar mogelijkheden voor klimaatadaptatie. Deze kansen liggen ook in de tuinen van onze inwoners. We werken samen met inwoners om gezamenlijk de leefomgeving te verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld door:

Het afvoeren van tuintegels te faciliteren

Het aanbieden van planten zoals een Tuiny Forest pakket

Tuincoaches inzetten ter ondersteuning en advisering van de tuininrichting

Betrokkenheid inwoners bij renovaties en ambities

Voor participatie hanteren we als gemeente een methodiek met verschillende niveaus van invloed. We hebben bij inwoners opgehaald hoe ze betrokken willen worden bij onze verschillende ambities, locaties waar we vergroenen, de renovaties van MJOP-vakken, locaties voor ecologisch beheer en onze plantkeuze voor deze plekken. De meeste bewoners van het bewonerspanel geven aan geïnformeerd te willen worden en te willen adviseren met wensen of ideeën of hierover geen mening te hebben.

We moedigen inwoners aan om hun tuin te vergroenen. Tijdens de participatie gaven inwoners aan dat ze graag hun tuin willen vergroenen als: dit bijdraagt aan het stimuleren van de biodiversiteit, het wateroverlast en hittestress tegengaat en dit zorgt voor een aantrekkelijke tuin. Inwoners geven de voorkeur aan van het aanleggen van bloemperken als beplanting. Daarom is het belangrijk hierop te focussen wanneer we bewoners betrekken bij het vergroenen van tuinen. Om inwoners te ondersteunen, hebben we opgehaald welke obstakels ze ervaren bij het vergroenen. We kunnen hen vooral helpen door het gebied van kennis en door budget beschikbaar te stellen voor het vergroenen.

7.3 Zelfbeheergroen

Zelfbeheergroen zorgt ervoor dat inwoners een bijdrage kunnen leveren aan een groenere en gezondere leefomgeving. Inwoners kunnen een aanvraag doen voor zelfbeheer van een stuk van het openbaar groen. Het principe van zelfbeheergroen draait niet om kostenbesparing, maar om de betrokkenheid van inwoners bij het leef- en woonklimaat van de gemeente. Het openbaar groen dat door de aanvrager in zelfbeheer wordt genomen, behoudt het openbare karakter. Het mag niet worden omheind met een haag of hek, en het perceel blijft eigendom van de gemeente. Een initiatief moet minimaal aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Het zelfbeheer draagt bij aan verbetering van de omgeving;
- Het initiatief is meerjarig en gericht op duurzaamheid;
- Specialistisch werk, zoals boomonderhoud, blijft een taak van de gemeente;
- Minimaal drie buurtbewoners nemen het initiatief voor zelfbeheergroen op zich;
- Minimaal 70% van de omwonenden ondertekent het initiatief;
- De afspraken tussen de gemeente en bewoners worden vastgelegd in een overeenkomst.

Inwoner Bastiaan Veltman

“Ik word gewoon blij van groen”

Zet Bastiaan Veltman in het groen en hij straalt van oor tot oor. De inwoner van Ambacht maakt er zelfs zijn passie van, zette zijn burens in beweging en samen maakten ze de straat een stuk groener. “Veel en divers groen maakt me gewoon heel blij”.

Na vijf minuten praten met Bastiaan Veltman uit de Daniël van de Merwedestraat wil je het liefst ook aan de slag met groen. Het gaat tijdens het interview onder meer over het belang van onkruid (“Daar mogen we best wat milder voor zijn”), de mogelijkheid van een goede ondergrond om water vast te houden, het zomerse hitteverschil tussen tegels (50 graden) en een groene tuin (20 graden) en de wens om zijn groenpassie door te geven aan anderen. “Mijn zoon, die ook met groen bezig is, kwam laatst thuis met twee kleine boomstammetjes, die liggen nu in de voortuin en eronder krioelt het inmiddels van het leven. Mooi.”

Zelfbeheer openbaar groen

“Groen is gaaf en diversiteit in planten geeft letterlijk kleur aan het leven”, zegt Bastiaan een paar zinnen later, een tekst die zo in een reclamefolder kan. Vanuit zijn aanstekelijke enthousiasme werkte én werkt hij samen met zijn burens aan een groene en biodiverse straat. “Na het verzamelen van handtekeningen, minimaal 70% van de straat, en het indienen van een plan en een plattegrond kregen we van de gemeente toestemming om aan de slag te gaan met het openbaar groen en dat hebben we gedaan. We doen nu officieel aan zelfbeheer openbaar groen.”

Doorgangen en composthoop

Dat vraagt om een rondleiding door de straat, waar Bastiaan’s geestdrift weer vanaf spat. Wijzend en vertellend laat hij zien wat er mogelijk is. “Veel van wat we krijgen, kopen of overhouden na een tuinverbouwing doneren we aan de straat. Het levert een gevarieerd groengeheel op, fijn voor kinderen, buurtborrels en de dieren.” Bastiaan wijst op slimme doorgangetjes, hekjes van takken, bijzondere planten en een composthoop. Plus een grote speeltuin. Logisch dat de straat hier gretig gebruik van maakt.

Alleen maar voordelen

Het groenproject kan zorgen voor meer saamhorigheid, weet Bastiaan. Met een duur woord: het is goed voor de sociale cohesie. Tot slot zegt hij: “Ik weet dat er meer straten in Ambacht zijn die met elkaar de straat hebben vergroend en biodiversiteit hebben aangebracht. Het maakt het leven nóg leuker, echt! Ik kan het iedereen aanraden. Het levert alleen maar voordelen op.”

8 Financiën

Voor een langdurige instandhouding en invulling van functies moet het groen op gepaste wijze beheerd worden. Beheer betreft alle activiteiten die ondernomen worden om het bestaande groen volgens het gewenste streefbeeld in stand te houden, inclusief vervanging aan het einde van de levensduur. Met de uitvoering van onderhoud voldoet de gemeente aan de zorgplicht en dragen we bij aan een veilige openbare ruimte. We maken in het uit te voeren werk onderscheid in:

- Dagelijks onderhoud, inclusief onkruidverwijdering en het opruimen van zwerfafval
- Groot onderhoud
- Renovatie en vervanging
- Opgaven en ambities

8.1 Financiering

Vanuit beheer oogpunt benaderen we de financiering van aanleg, onderhoud en vervanging van groen in de buitenruimte op de volgende manier:

- Basisbeheer: onderhoud van het bestaande groenareaal op het gewenste kwaliteitsniveau. Het reguliere onderhoudsbudget moet hiervoor dekkend zijn;
- Opgaven: dit betreft het uitvoeren van aanvullende taken die voortvloeien uit de verantwoordelijkheid van de gemeente, zoals het klimaatadaptief inrichten van de gemeente en maatregelen nemen om de biodiversiteit te bevorderen. In het reguliere onderhoudsbudget is meestal geen financiële ruimte voor dit soort opgaven. De financiering komt uit een programma voor duurzaamheid of via subsidies (vaak alleen aanlegkosten). Idealiter wordt het groenbudget verhoogd om de extra beheerkosten van opgaven te dekken;
- Ambities: dit zijn taken die voortvloeien uit bijvoorbeeld het coalitieprogramma. Voor het uitvoeren van deze taken is in het reguliere onderhoudsbudget vaak geen financiële ruimte. Budget voor aanleg en beheer moet dan aanvullend worden verstrekt.

8.2 Beleidskader

Bijgevoegd bij het groenbeleid is het *Beleidskader Groenbeleid 2024 - 2030* waarin de verschillende scenario's en financiële gevolgen zijn uitgewerkt. De financiële gevolgen en de gekozen scenario's uit het beleidskader zijn van invloed op de uitvoering van dit groenbeleidsplan.

Bijlagen

Bijlage 1 Terugblik

Groenstructuurplan 2013 - 2023

In het groenstructuurplan van 2013 zijn zes thema's vastgesteld waarop het gemeentelijk groenbeleid zich zou focussen. Hieronder wordt toegelicht welke ontwikkelingen per thema hebben plaatsgevonden.

Focus	Resultaat
Samenhangende groenstructuur	
Wij streven ernaar de hoofdgroenstructuur in stand te houden en waar mogelijk uit te breiden als zich hiervoor de gelegenheid voordoet.	De hoofdgroenstructuur is behouden gebleven. Er is de afgelopen jaren geen specifieke aandacht geweest op het toevoegen van ontbrekende schakels.
We vinden dat bij de secundaire groenstructuur een toetsing dient plaats te vinden bij planmatige wijzigingen.	Bij ruimtelijke ingrepen wordt door groen geadviseerd om kansen te benutten. Wat is de functie van het aanwezig groen, en hoe kun je dit versterken? Eventueel worden omvormingen voorgesteld.
Versterking van de ruimtelijke differentiatie door groenkarakters	
Om deze differentiatie te realiseren wordt een streefbeeld uitgewerkt voor de verschillende wijken en buurten.	Er zijn geen streefbeelden per wijk ontwikkeld.
Kleine delen van het openbaar groen worden vrijgegeven zodat het onderhoud door bewoners zelf kan worden uitgevoerd. Hierbij wordt een grote mate van vrijheid qua inrichting en onderhoud geboden waarbinnen bewoners in de directe omgeving gezamenlijk te werk kunnen gaan.	De gemeente ontvangt met enige regelmaat initiatieven van bewoners die plannen hebben om de openbare ruimte te veranderen. Bijvoorbeeld een groenperk onderhouden en aan te passen aan de persoonlijke voorkeur. Er is behoefte aan kaders en richtlijnen voor groenadoptie/participatie.
Versterking van natuuraspecten in de woonomgeving	
Ontwikkeling van natuur in de woonomgeving richt zich in hoofdzaak op de doorlopende en grote groenstructuren en elementen binnen de gemeente.	Dit is een aandachtspunt van de afgelopen jaren en is uitgewerkt in het Beheerplan Groen + 2021. De gemeente heeft op drie locaties een Tiny Forest® gerealiseerd nabij scholen. Dit is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het buitenlokaal over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek.
De inrichting van de ecologische zones vanuit het natuur- en recreatiegebied Sandelingen Ambacht via de Ambachtse zoom, hoofdas en Sophiapark in de Volgerlanden en Crezéepolder en Sophiapolder zijn belangrijke elementen die verstrekt en behouden moeten worden.	Het versterken van de ecologische hoofdstructuur (EHS) is de afgelopen jaren geen aandachtspunt geweest.
Afgewogen beheerbeleid	
Ambacht maakt onderscheidt in drie verschillende zoneringen met ieder hun eigen identiteit en kwaliteit: <ul style="list-style-type: none"> • Representatieve zone • Stadszone • Natuur- en landschapszone 	De zoneringskaart was gebaseerd op de hoofdgroenstructuur en dat bleek in de uitvoering te complex voor de aannemer. Ook kwamen situaties voor die niet logisch aan burgers waren uit te leggen.

Beeldkwaliteitsplan Groen 2016 - 2020

Om te bepalen of de kwaliteit van de beplanting voldoet aan het gewenste beeld, worden inspecties uitgevoerd. De inspecties zijn gericht op het in kaart brengen van het volgende:

- Verzorgende kwaliteit.

Dit gaat over de kwaliteit van het dagelijks onderhoud, zoals maaien, onkruid verwijderen, randsnoei, takhoogte, zwerfvuil verwijderen, etc.

- Technische staat.

Dit gaat om de kwaliteit van de beplanting in relatie tot de levensduur. Er wordt gelet op kale plekken in gras, vaste planten en heestervakken, snoeibeeld hagen en heesters, etc.

Verzorgende kwaliteit

Het beeldkwaliteitsniveau van de buitenruimte wordt elke vier weken getoetst door een onafhankelijke partij. Hierbij wordt objectief vastgelegd of de gevraagde ambitie door de aannemer wordt gehaald, of dat de kwaliteit onder niveau ligt. In onderstaande tabel staat een samenvatting van deze inspecties per categorie voor het jaar 2023.

Categorie	Gewenste kwaliteit stadzone	Gerealiseerde kwaliteit in 2023	Gewenste kwaliteit landschapszone	Gerealiseerd in 2023
Reiniging	B	B	C	B
Onkruid op verharding	B	B	N.v.t.	N.v.t.
Onkruid in beplanting	B	D	C	D
Waterlot /tak-vrije hoogte	B	Nb	C	B
Snoeibeeld en overgroei	B	B	C	C
Maaien	B	D	C	D

Tabel 5: Gerealiseerde kwaliteit vs. gewenste kwaliteit (Apptimize)

De buitenruimte heeft niet overal de afgesproken beeldkwaliteit. De afgesproken kwaliteit wordt gehaald op meerdere categorieën zoals reiniging, onkruidbestrijding op verharding en de verzorging van bomen. Echter, er zijn ook onderdelen waar de kwaliteit minder is dan gewenst. Dit betreft het onkruid in goten, de beplanting en boomspiegels en de kwaliteit van het gras.

Technische staat

In het kader van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) 2018 zijn de afgelopen jaren renovaties uitgevoerd, waardoor de buitenruimte nu in betere staat verkeert. De inspectie van december 2023 op een selectie van beeldmeetlatten toont aan dat de kwaliteit in de stadszone op orde lijkt te zijn. Om een volledig en actueel beeld van de staat van de beplanting in de gemeente te krijgen, is een nieuwe MJOP-inspectie nodig.

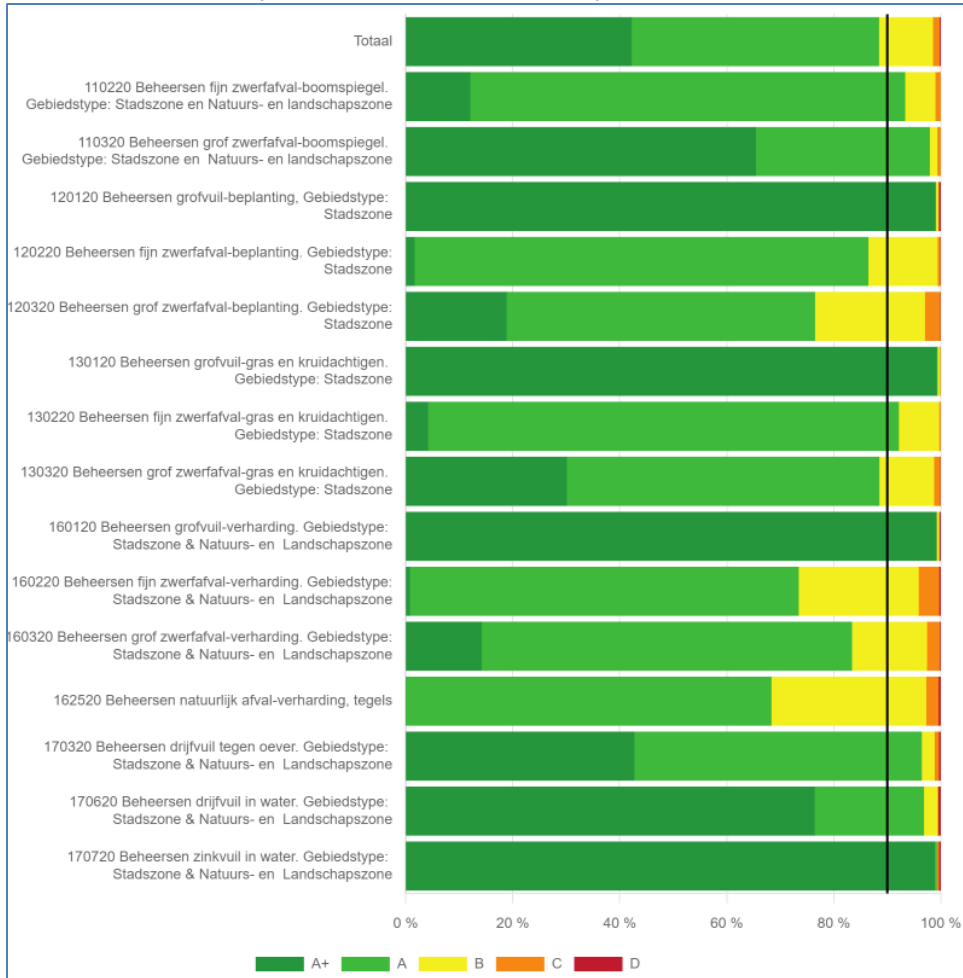
Groen Nulmeting december 2023	Score					CROW 90%
	A+	A	B	C	D	
Beplanting-beschadiging	0%	100%	0%	0%	0%	A
Beplanting-bodembedekkers-kaal oppervlak	0%	90%	8%	1%	1%	A
Beplanting-bodembedekkers-snoeibeeld	0%	100%	0%	0%	0%	A
Beplanting-haag-gaten in haag	0%	93%	7%	0%	0%	A
Beplanting-gesloten heesters-heesters-kaal oppervlak	0%	76%	18%	3%	3%	B
Beplanting-heesters-snoeibeeld	0%	98%	2%	0%	0%	A
Beplanting-vaste planten-sluiting	0%	50%	23%	7%	21%	D
Beplanting-bosplantsoen-overgroei randen gras en verharding	0%	64%	36%	0%	0%	B

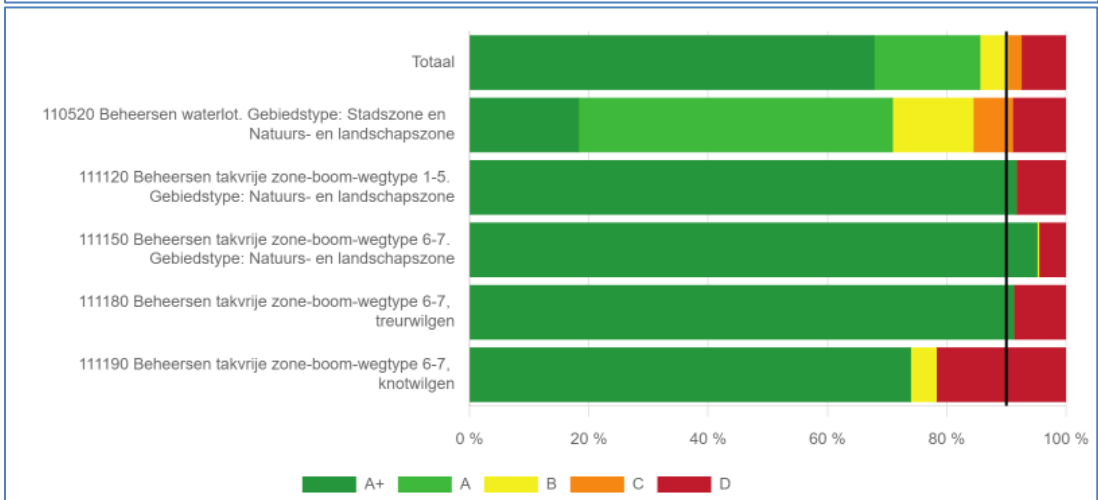
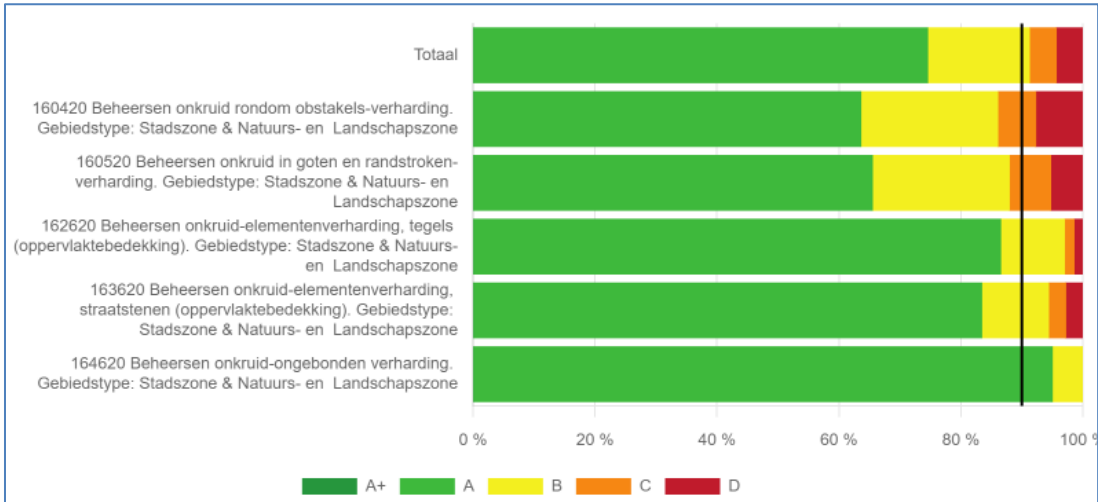
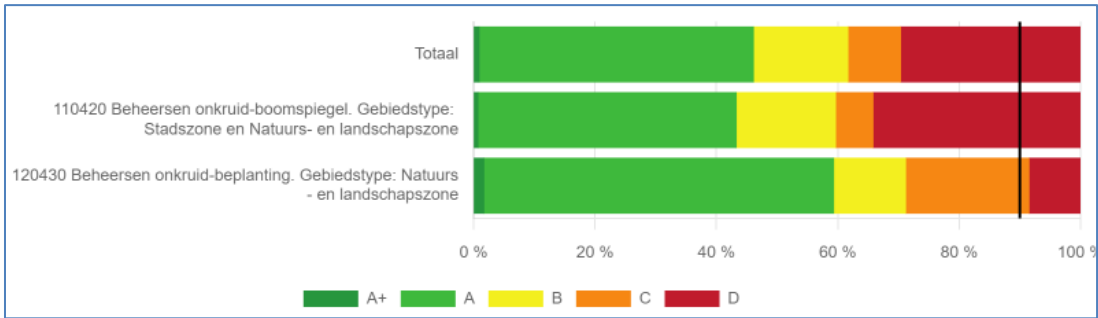
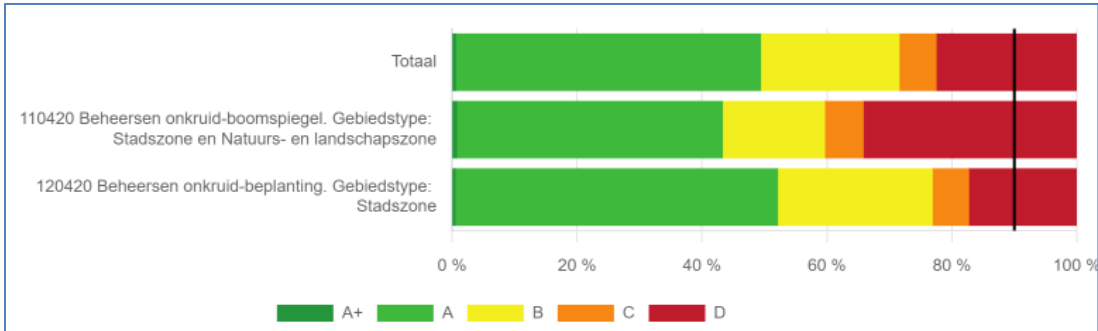
Tabel 6: Inspectie DG-groep - technische staat

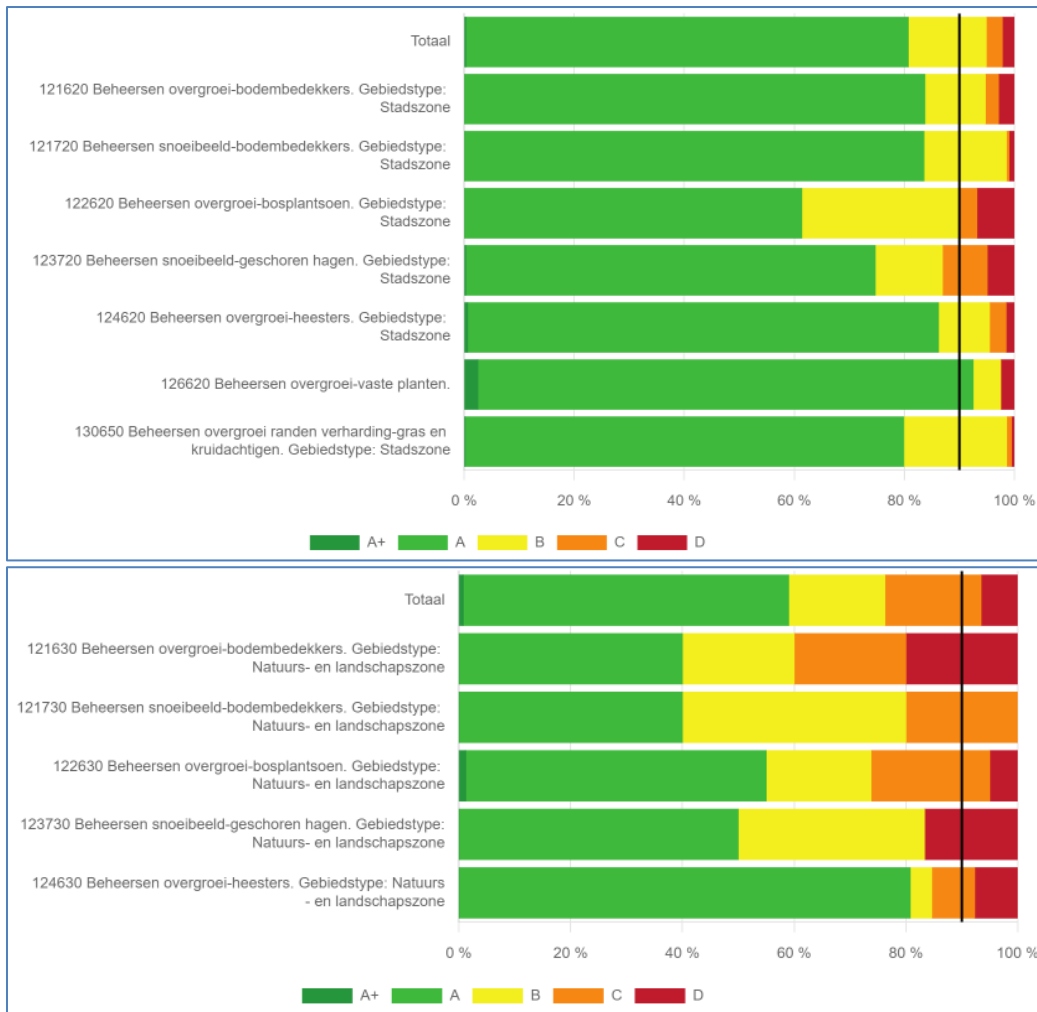
De bestekinspecties tonen aan dat de vastgelegde ambities en kwaliteit niet het hele jaar door zijn behaald. Reiniging en onkruidbestrijding op verharding scoren goed, met relatief veel A. Snoeiwerk en de beeldkwaliteit van bomen zijn hoger dan gevraagd. Echter, de onkruidbeheersing in beplanting is onvoldoende. Wortelonkruiden en zaailingen vormen een groot probleem dat zonder chemische bestrijding moeilijk op te lossen is, waardoor renovatie vaak nodig is. Het maaibeeld lijkt ondermaats, maar gras wordt op frequentie onderhouden, niet op beeldkwaliteit, vanwege de specifieke ondergrond van de gemeente zijn hier afspraken over gemaakt met de aannemer.

Uitkomsten bestekinspecties - beeldmeetlatten op thema

Meerjaren Onderhoudsprogramma (MJOP) 2018

In 2018 zijn achterstanden in de technische kwaliteit vastgesteld en om deze weg te werken is een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP 2018) opgesteld voor de renovatie van 1024 groenvakken in de jaren 2019 - 2024. Het betreft ongeveer 13% van het totaal aantal groenvakken en 40% van het areaal.

Voor de renovatie van deze vakken is incidenteel budget toegekend in 2021 en 2022 van € 450.000. Een deel van dit renovatiebudget is gebruikt voor de aanplant van 500 extra bomen, omdat het hiervoor toegekende budget ontoereikend bleek te zijn. In 2022 is veel gerenoveerd, maar in 2023 is het werk stil komen te liggen omdat voor dat jaar geen renovatiebudget beschikbaar was gesteld. De renovatie is daardoor nog niet afgerond. Het is lastig om in beeld te krijgen hoeveel van de oorspronkelijke MJOP-vakken nog gerenoveerd moeten worden. Dat heeft de volgende oorzaken:

- In de afgelopen jaren is de gemeente overgeschakeld op een nieuwe geometrie. Daardoor is de huidige ondergrond in het beheersysteem niet vergelijkbaar met die van 2018 en kunnen de MJOP-vakken niet goed met elkaar gekoppeld worden.
- In 2018 en 2019 zijn al maatregelen uitgevoerd maar deze mutaties zijn niet geregistreerd
- De MJOP-vakken zijn in beheer van de aannemer gebleven, een deel van de vakken heeft zich door het onderhoud mogelijk hersteld. Dit is niet in de data terug te vinden.
- Vakken kunnen ook hersteld zijn op basis van meldingen/klachten. Deze mutaties zijn niet verwerkt in de data.
- Alle grootschaligere renovatieprojecten staan in losse ontwerptekeningen. Deze mutaties zijn niet meegenomen.

Bomenbeleid

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zet zich in voor een gezond, veilig en duurzaam bomenbestand, voor nu en voor de toekomst. In het bomenbeleidsplan zijn hiervoor enkele uitgangspunten geformuleerd. Om vast te stellen of het onderhoud op de gewenste wijze wordt uitgevoerd, zijn de belangrijkste elementen uit het boombesluit opgenomen met een toelichting op de huidige situatie.

Vakkundig onderhoud	
Om het bomenbestand duurzaam in stand te houden dienen er (onderhouds)maatregelen uitgevoerd te worden. Het snoeien van de bomen is specialistisch werk en wordt uitgevoerd door één erkende aannemer.	In groenbeheerplan van 2021 staat dat er snoeiachterstanden waren. Deze zijn nu weggewerkt, er is een volledige snoeycyclus van drie jaar afgewerkt. Er is nu structureel budget beschikbaar voor het boomonderhoud.
Worden er boomsoorten geplaatst die passen bij de locatie en de standplaats (ondergronds en bovengronds), waarbij er voldoende ruimte is en de bomen jaren meegaan.	Bij de aanplant van bomen in berm, gazon of plantvak wordt standaard groeiplaatsverbetering toegepast. Voor bomen in verharding is de groeiplaatsverbetering maatwerk en afhankelijk van de specifieke omstandigheden.
Bij het plaatsen van een boom rekening gehouden met de grondsoort en factoren als wind, vorst, verharding en vochtigheid.	Bij het selecteren van bomen wordt gebruik gemaakt van de soortenlijst van de Wageningen Universiteit. We streven naar zoveel mogelijk diversiteit en planten veel inheemse soorten aan.
Beschermwaardige bomen	
De beschermwaardige bomen zijn vastgelegd op de 'Lijst van waardevolle bomen' en op de Groene Kaart 2017. In het bomenbeleidsplan is opgenomen dat de gemeente de lijsten met beschermwaardige bomen en de Groene Kaart periodiek actualiseert.	De groene kaart uit 2017 betrof een eerste versie. In het bomenbeleidsplan is opgenomen dat de gemeente de lijsten met beschermwaardige bomen en de Groene Kaart periodiek actualiseert. Dat is in de praktijk nog niet gebeurt.
Bomen erbij	
500 bomen erbij (2018 - 2022)	In 2019 is incidenteel een bedrag van toegekend om 500 bomen extra te planten. Dit bedrag was te laag voor het planten van alle bomen, zeker omdat ook groeiplaatsverbetering nodig was voor een deel van deze bomen. Om de aanplant van 500 bomen te kunnen realiseren is daarom gebruik gemaakt van het budget voor groenrenovatie. Geplande renovatie kon daardoor niet volledig worden uitgevoerd
500 bomen erbij (2022 - 2026)	De gemeente doet mee aan de pilot Digital Twin. Dit een virtuele representatie van de gemeente, waarin 3D data de huidige bovengrondse en ondergrondse situatie weergeeft. De provincie Zuid-Holland ontwikkelde de Digital Twin in samenwerking met de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, Ingenieursbureau Drechtsteden en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Hiermee kunnen we zorgvuldiger locaties kiezen waar de aanplant van een boom de meeste meerwaarde heeft. De afgelopen periode heeft de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid op basis van de Digital Twin een selectie gemaakt van 500 geschikte plantlocaties in onze gemeente.

Bijlage 2 Wet- en regelgeving

Wettelijke kaders zijn

- Zorgplicht: een veilige openbare ruimte vanuit het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- Kapitaalgoederen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- Omgevingswet voor integrale ambities (treed in werking op 1 juli 2022);
- Wet natuurbescherming voor bescherming van natuurgebieden, planten- en diersoorten;
- Omgevingsvergunning op basis van de Wet algemene bepaling omgevingsrecht voor kappen van bomen
- De Wet publieke gezondheid voor gezondheidsaspecten. Overlast door bijvoorbeeld eikenprocessierups via de Wegenwet en het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- De Algemene plaatselijke verordening (Apv) voor beschermen van bomen en houtopstanden. Het onderdeel houtopstanden uit de Apv + groene kaart zal een plek krijgen in het Omgevingsplan en is één van de topactiviteiten waar we prioriteit aangeven;
- Via het bestemmingsplan kunnen bijzondere of monumentale bomen beschermd worden;
- Vastgestelde groene kaart;
- Bestrijden invasieve exoten. Maatregelen voor het elimineren en beheersen van invasieve exoten.

Naast de bovengenoemde regelgeving zijn ook relevant: het Bouwstoffenbesluit, de Wet geluidhinder, de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION), de Wet basisregistratie grootschalige topografie (BGT), de participatiewet en de Aanbestedingswet. De Arbo-wetgeving schrijft veilige werkomstandigheden voor, bijvoorbeeld via afzetting bij wegwerkzaamheden. Diverse normen, richtlijnen en standaarden (zoals van NEN of CROW) hebben geen wettelijke status maar geven wel kaders voor professionele invulling van beheer en onderhoud.

De provincie Zuid-Holland heeft ook plannen vastgesteld die van belang zijn voor de aanleg en beheer van groen. Dit zijn: Omgevingsvisie, - programma en -verordening (aangenomen augustus 2021), Gebiedsprofielen, Groene Motor, visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving etc. (zie <https://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/>)

Wet Natuurbescherming (Wnb)

Het belangrijkste wettelijke kader voor groenbeheer was de Wet Natuurbescherming. De Wet Natuurbescherming is per 1 januari 2024 opgegaan in de Omgevingswet. Ook hierin is bescherming van in het wild levende planten en dieren opgenomen. Dit geldt niet alleen voor natuurgebieden, maar ook voor soortenbescherming binnen de bebouwde kom, zoals in onze gemeente van toepassing is. Het uitvoeren van bestendig beheer op groenvoorzieningen binnen de bebouwde kom kan in conflict komen met de bescherming van soorten. Zo kunnen er broedvogels aanwezig zijn in een te snoeien boom of kan er een verblijfplaats van een kleine marterachtige verloren gaan door het verwijderen van houtige beplanting. Het werken met een gedragscode voorkomt of beperkt de negatieve effecten op beschermde plant- en diersoorten en geeft hiermee invulling aan aantoonbaar zorgvuldig handelen. Deze Gedragscode is een vertaling van de soortenbescherming in de Omgevingswet naar ons beheer in de vorm van werkprotocollen en is specifiek aangepast op de situatie in onze gemeente. Hiermee is inzichtelijk hoe we ons groenbeheer moeten uitvoeren om aan de Omgevingswet te voldoen en ons aan de wettelijke verplichtingen te houden en voorkomen we schade aan soorten (vogels, zoogdieren en beschermde planten). Met behulp van een goede inzet van de ecologische werkprotocollen geven wij als gemeente ook invulling aan de onderliggende waarden voor groen die zijn opgenomen in onze omgevingsvisie (bijvoorbeeld het belang van natuurbescherming en een afgewogen beheerbeleid).

Op 1 januari 2022 gaat de Wet natuurbescherming als Aanvullingswet natuur op in de Omgevingswet. De Omgevingswet biedt richtlijnen voor regels en maatregelen die de natuur beschermen. De wet beschrijft onder meer het volgende:

- Regels voor overheden, bedrijfsleven, natuurorganisaties en burgers over hoe zij om moeten gaan met de natuur (zorgplicht);
- Maatregelen die provincies en het Rijk moeten nemen om de natuur te beschermen;
- Specifieke onderwerpen, zoals de jacht, bomenkap en de bestrijding van schadelijke dieren;
- Regels over hoe overheden, bedrijfsleven, natuurorganisaties en burgers om moeten gaan met niet-inheemse dieren en planten.

Gedragscode Soortenbescherming

De Gedragscode voor Soortenbescherming is opgesteld in samenwerking met de regio Drechtsteden en bestaat uit een werkproces en drie werkprotocollen: 1) houtige begroeiingen, 2) kruidige begroeiingen en 3) oevers en wateren. Het werkproces bestaat uit een overzicht waarin per fase van beheer en onderhoud van de openbare ruimte is aangegeven met welke dingen er rekening gehouden moeten worden om te voldoen aan de Gedragscode én zijn de rollen en verantwoordelijkheden van iedere partij opgeschreven. Zo is duidelijk wie aan welke voorwaarden moet voldoen en op welk moment de verschillende acties uit de Gedragscode het beste kunnen worden toegepast. De werkprotocollen beschrijven uitgebreid per begroeiingsvorm de maatregelen die genomen moeten worden om schade aan flora en fauna te beperken. Dit staat beschreven per soort die voorkomt in onze gemeente (gebaseerd op de leefgebiedenkaart die bij de Gedragscode hoort).

De werkprotocollen en de leefgebiedenkaart vormen samen de basis voor de digitale werkprotocol-tool, waarmee de gedragscode specifiek voor ons beheergebied invulling krijgt. Zo kan er voorafgaande bepaald worden of bij onderhoudswerkzaamheden beschermde soorten worden verwacht, in welke periode het beste maatregelen kunnen worden uitgevoerd en onder welke voorwaarden. Hiervoor is geïnventariseerd welke beschermde soorten er in Hendrik-Ildo-Ambacht voorkomen en hier hun leefgebied hebben. De tool kan gedeeld worden met de groenuitvoerder om zo voor alle activiteiten direct inzichtelijk te krijgen welke maatregelen er getroffen moeten worden voor de bescherming van soorten. Het jaar 2024 is hiervoor een pilot jaar

Burgerlijk wetboek - zorgplicht (artikel 6.162)

Een algemene zorgplicht (preventie) verplicht de gemeente om regulier onderhoud te plegen en een visuele controle op zichtbare gebreken uit te voeren. Voor alle bomen geldt een algemene zorgplicht, waarbij het van belang is regulier onderhoud en periodieke controle op zichtbare gebreken uit te voeren. De gemeente Hendrik-Ildo-Ambacht voert de zorgplicht conform deze regelgeving uit.

De zorgplicht voor wegen vloeit voort uit de Wegenwet (artikel 15). De gemeente kan aansprakelijk gesteld worden voor schade door takken die op de weg liggen, schade van weggebruikers door wortelopdruk, te geringe doorrijhoogte en schade door het niet zichtbaar zijn van wegbewijzing, verlichting en verkeersinstallaties als de gemeente tekortschiet om deze schade te voorkomen. In het wegenbeleidsplan staat beschreven dat met maatwerk de voorkomende problemen worden opgelost.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

De gemeenteraad en het bestuur moeten inzicht geven in de benodigde onderhoudsbudgetten op een financieel transparante wijze, op grond van Artikel 12 BBV. Voor het beheer van de openbare ruimte is het gebruiken van een systematiek wettelijk verplicht. De begroting moet voortvloeien uit beleidskaders en de financiële consequenties daarvan. “Een essentieel onderdeel van de inhoud van deze paragraaf wordt bepaald door het gekozen ambitieniveau, de staat van onderhoud van de desbetreffende kapitaalgoederen en de kosten die hiermee gemoeid zijn. Hierbij dient in acht te worden genomen dat achterstallig onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging en afwaardering wanneer sprake is van duurzame waardevermindering” (artikel 65 van het BBV).

Invasieve exoten

Een exoot is een plant, dier of ander organisme dat van nature niet in Nederland voorkomt. Als een soort schadelijk is voor de natuur noemen we ze invasieve exoten. Voorbeelden zijn: Japanse duizendknoop en Reuzenberenklauw. In december 2015 is een lijst invasieve exoten goedgekeurd met 37 invasieve uitheemse soorten van Europees belang. In juni 2017 zijn nog eens 12 soorten aan de lijst toegevoegd. Voor de soorten op die lijst gelden strenge regels. Voor gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zijn de volgende van belang: een verbod op de invoer, de verkoop, de teelt, het gebruik, het uitzetten enzovoort van de schadelijkste exoten. Bij opmerken van een verboden soort onmiddellijk maatregelen nemen om de verspreiding ervan tegen te gaan. De hele bevolking moet helpen om de aanwezigheid van deze soorten te melden;

Gebiedsprofielen provincie Zuid-Holland

Een gebiedsprofiel beschrijft en visualiseert kenmerkende ruimtelijke elementen die van bovenregionaal belang zijn. Voorbeelden van kenmerkende ruimtelijke elementen zijn: de verkavelings- en waterstructuur, linten, laanbeplantingen, herkenbare dijken en openheid. De gebiedsprofielen geven een overzicht van de landschappelijke waarden, waarmee bij ruimtelijke ingrepen rekening moet worden gehouden. Maar ze beschrijven ook ambities die richting geven aan de ontwikkeling van de kenmerken. Het gebiedsprofiel is een regionale uitwerking van de provinciale kwaliteitskaart. Hendrik-Ido-Ambacht valt niet in een gebiedsprofiel, maar sluit aan bij gebiedsprofiel IJsselmonde.

Bijlage 3: Groene kaart – beschermingsniveaus

In het *bomenbeleidsplan 2018-2033* worden kaders en richtingen gegeven om de bomen in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht naar beschermingsniveau te beschermen. In dit document zijn deze kaders en richtlijnen verder uitgewerkt naar aanwijscriteria voor 2 beschermingscategorieën. Beschermwaardig (waardevol en hoofdstructuur) en Overig (niet-beschermwaardige bomen).

Alle bomen en houtopstanden waarvoor de aanwijscriteria gelden, zijn vastgelegd in het gemeentelijke beheersysteem. Bij elke volgende inspectie van de bomen en houtopstanden wordt het bestand geactualiseerd.

Beschermwaardige bomen

Onder beschermwaardige bomen vallen waardevolle bomen en hoofdstructuurbomen. Waardevolle bomen zijn:

- Monumentale bomen;
- Herdenkingsbomen;
- Geboortebomen.

Of deze bomen of houtopstanden ook daadwerkelijk als waardevol worden aangewezen en daarmee op de bomenlijst kunnen worden opgenomen, wordt bepaald door een aantal randvoorwaarden. De boom of houtopstand dient tenminste 1 van de onderstaande specifieke kenmerken te hebben:

- Monumentaal

Een boom of houtopstand is monumentaal als deze voor de leefomgeving van grote waarde is of een hoge leeftijd (80 jaar) heeft bereikt. Bij particuliere terreinen gaat het veelal om bomen of houtopstanden die in het straatbeeld van Hendrik-Ido-Ambacht een grote rol spelen doordat de boom zichtbaar is vanuit openbaar toegankelijk gebied. Bomen die volgens de criteria van de nationale Bomenstichting zijn aangewezen als monumentaal, vallen eveneens binnen de criteria van gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, en worden daarom ook erkend als waardevolle boom voor de gemeente.

- Herdenkingsbomen of geboortebomen

Bomen en houtopstanden kunnen onderdeel zijn van de lokale geschiedenis of een bepaalde cultuurhistorische betekenis hebben. Het meest bekend zijn de herdenkingsbomen die ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen zijn geplant. Maar ook geboortebomen, die zijn aangeplant ter gelegenheid van de geboorte van inwoners, vallen hier onder.

Randvoorwaarden waardevolle bomen

- Technische levensduur

De boom dient een resterende technische levensduur te hebben van meer dan 5 jaar. Bomen met een zeer slechte levensverwachting komen niet in aanmerking voor aanwijzing. Al aangewezen (waardevolle) bomen die door omstandigheden geen resterende levensverwachting (onomkeerbaar) hebben, kunnen vanwege grote veiligheidsrisico's of omdat ze onbeheersbaar zijn geworden, gekapt worden. In dat geval wordt het van de Groene Kaart verwijderd.

De technische levensduur moet op deskundige wijze worden bepaald door een boomspecialist (*European Tree Technician* of gelijkwaardig niveau). Voor het bepalen van de technische levensduur zijn de volgende aspecten van belang:

- De conditie van de boom in relatie tot het herstelvermogen van de boomsoort;
- De mate waarin er sprake is van mechanisch onherstelbare veiligheidsproblemen;
- De mate waarin er sprake is van parasitaire ziekten of aantastingen die het voortbestaan van de boom bedreigen;
- De mate waarin er sprake is van een afname in kwaliteit en/of kwantiteit van de ondergrondse groeiruimte.

- Groeiplaatsinrichting

Een aansprekende omvang of leeftijd vergroot de waarde van een waardevolle boom. Hier moet bij aanplant dan ook zoveel mogelijk rekening mee gehouden worden. Een waardevolle boom moet een zodanige groeiplaats hebben (benodigde ondergrondse en bovengrondse ruimte passend bij de boomsoort) dat de ambitieleeftijd van 60 jaar redelijkerwijs haalbaar is.

Hoofdstructuurbomen

Deze aanwijscriteria zijn de redenen of specifieke kenmerken voor selectie van hoofdstructuurbomen:

- Stedenbouwkundige betekenis
- Verbinding tussen groenelementen
- Historische structuur

De boom heeft als onderdeel van een structuur tenminste één van de volgende specifieke kenmerken:

- Stedenbouwkundige betekenis

Bomen in een lijnvormige structuur kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het karakter van de gemeente. Ze kunnen stedenbouwkundige structuren, dijken, wegen of waterlopen accentueren of versterken. Deze bomenstructuren begeleiden bijvoorbeeld wegen binnen de hoofdinfrastructuur of markeren een wijk- of gebiedsontsluiting, of een park of singel.

- Verbinding van groenelementen

Lijn- of vlakvormige structuren kunnen een belangrijke meerwaarde geven aan andere groenelementen. Door bijvoorbeeld parken en bosgebieden door bomenrijen met elkaar te verbinden neemt de ecologische betekenis ervan toe. Zo ontstaat er een natuurlijke migratieroute voor vogels en andere diersoorten. Ook kunnen lijnvormige elementen een belangrijke rol vervullen in de verbinding tussen dorp en buitengebied. Het gaat hier om boomstructuren die een verbindingselement vormen voor de regionale groenstructuur of met het Natuurnetwerk Nederland¹.

- Historische lijnen

Lijnvormige structuren kunnen verwijzen naar de geschiedenis van Hendrik-Ido-Ambacht. Zoals rijbeplantingen langs oude invalswegen of een laanbeplanting langs de oprijlaan van een al verdwenen buitenplaats.

Randvoorwaarden hoofdstructuurbomen

- Technische levensduur

De boom dient een resterende technische levensduur te hebben van meer dan 5 jaar. Bomen met een zeer slechte levensverwachting komen niet in aanmerking voor aanwijzing. De technische levensduur dient op deskundige wijze te worden bepaald door een boomspecialist (European Tree Technician of gelijkwaardig niveau). Voor het bepalen van de technische levensduur zijn de volgende aspecten van belang:

- De conditie van de boom in relatie tot het herstelvermogen van de boomsoort;
- De mate waarin er sprake is van mechanisch onherstelbare veiligheidsproblemen;
- De mate waarin er sprake is van parasitaire ziekten of aantastingen die het voortbestaan van de boom bedreigen;
- De mate waarin er sprake is van een afname in kwaliteit en/of kwantiteit van de ondergrondse groeiruimte.

In het Groenstructuurplan is dit netwerk van alle groen- en boomstructuren als lijnen en punten vastgelegd, zowel de bestaande als de gewenste structuren. Bomen die op basis van de aanwijscriteria voor structuurbomen redelijkerwijs aan deze structuurlijnen en -punten gekoppeld kunnen worden, worden gelabeld als structuurboom. Bomen die op basis van de aanwijscriteria tezamen in aanmerking zouden komen als bomenstructuur maar niet zijn opgenomen in het Groenstructuurplan, kunnen worden voorgedragen als potentiële nieuwe bomenstructuur bij de volgende actualisering van het Groenstructuurplan.

- Groeiplaatsinrichting

Een aansprekende omvang of leeftijd vergroot de waarde van een bomenstructuur. Hier moet bij aanplant dan ook zoveel mogelijk rekening mee gehouden worden. Een structuurboom moet een groeiplaats hebben (benodigde ondergrondse en bovengrondse ruimte passend bij de boomsoort) dat de ambitieleeftijd van 40 jaar redelijkerwijs haalbaar is.

Overige bomen

Onder overige bomen vallen alle reguliere laan- en straatbomen en bomen in bosplantsoenvakken in eigendom van de gemeente. De overige particuliere bomen, die niet als waardevol zijn geregistreerd, vallen buiten de reikwijdte van het Bomenbeleidsplan.

Randvoorwaarden overige gemeentelijke bomen

- Groeiplaats voor 40 jaar

Een boom dient in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zodanig te worden aangeplant (groeiplaats, ondergrondse en bovengrondse ruimte) dat de ambitieleeftijd van 40 jaar redelijkerwijs haalbaar is. De normen voor groeiplaatsen zoals gesteld in het Handboek Bomen 2014 zijn hierbij leidend. Ook bomen in bosplantsoenvakken kunnen vallen in de categorie overige bomen, als ze een diameter van minimaal 10 centimeter op 1,3 meter hoogte boven maaiveld hebben. Bosplantsoenvakken als geheel dienen zodanig te zijn aangeplant dat deze tenminste 40 jaar gehandhaafd kunnen worden.

- Eigendom van gemeente

Overige gemeentelijke bomen en bosplantsoenvakken zoals geregistreerd binnen de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zijn eigendom van gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Bomen die eigendom zijn van derden en niet waardevol of onderdeel van een bomenstructuur zijn, zijn niet geregistreerd. Dit zijn daarmee ook geen overige gemeentelijke bomen zoals bedoeld in dit document.

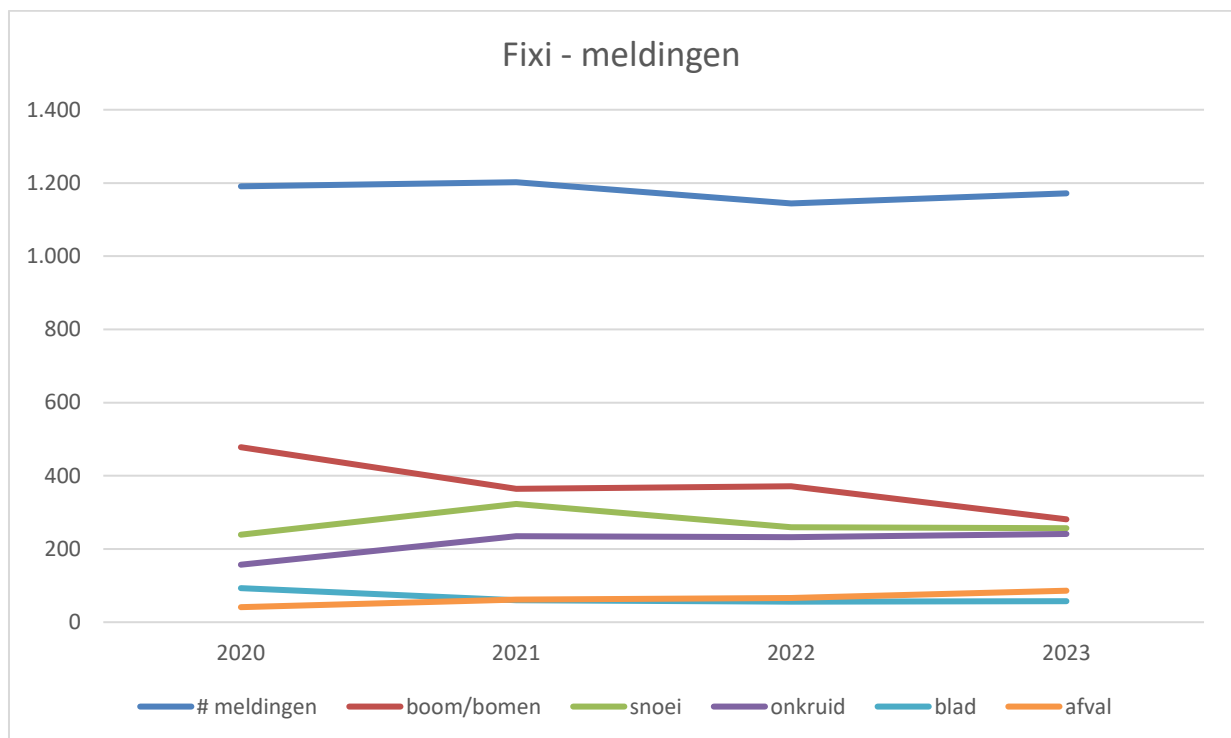

Bijlage 4: Analyse Fixi-meldingen

Het aantal Fixi-meldingen is de afgelopen jaren relatief stabiel, tussen de 1140 - 1202 meldingen op 12.387 huishoudens. Dat is ongeveer 10%. Er is gefilterd op enkele trefwoorden om wat meer inzicht te krijgen in de aard van de meldingen klachten.

	# meldingen	boom/bomen	snoei	onkruid	blad	afval
2020	1.191	478	239	157	93	41
2021	1.202	364	323	235	60	62
2022	1.144	371	259	232	56	66
2023	1.172	281	257	241	57	86

Tabel 7: Verdeling Fixi-meldingen groen * niet ontdebeld, sommige meldingen bevatten meer dan één trefwoord.

Afbeeldingen 11: Overzicht Fixi-meldingen 'groen' 2020 - 2023

Te zien is dat het aantal meldingen over onkruid op verharding is toegenomen met ongeveer 50%. De oorzaak van deze stijging is uitgezocht, de conclusie is dat de aannemer voldoet aan de afgesproken beeldkwaliteit (gemiddeld wordt een B-kwaliteit gerealiseerd). De meldingen gaan over blad op verharding, bladval en bladresten. Bij onkruid in goten en randstroken scoort de aannemer een C. Deze score komt voort uit het feit dat we niet of weinig vegen op voetpaden en blad verwijderen op voetpaden. De huidige inzet is te laag om een voedingsbodem voor onkruid tegen te gaan. Om dit beeld te verbeteren is het nodig om de voedingsbodem aan te pakken. Dit vraagt om een aanpassing van het beheer en dus de inzet van het vegen van voetpaden.

Bijlage 5: Opbrengsten participatie groenbeleid

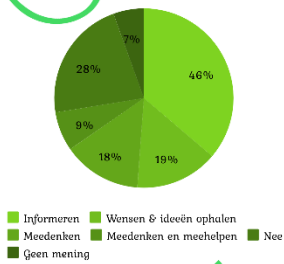
Participatie resultaten

169 respondenten namens het bewonerspanel
81% heeft zelf een tuin

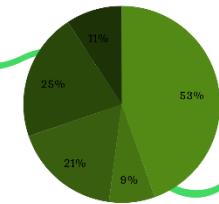
1 Bomen & plantkeuze

Hoe willen bewoners betrokken worden bij de realisatie?

Bomen & plantkeuze

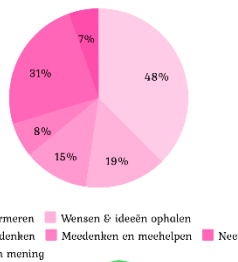
2 Waar vergroenen

3 MJOP renovaties

Hoe willen bewoners betrokken worden bij vergroeningslocaties?

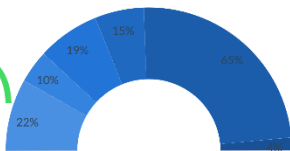
MJOP renovaties

4 Zelf vergroenen

Hoe willen inwoners betrokken worden bij MJOP renovaties?

Zelf vergroenen

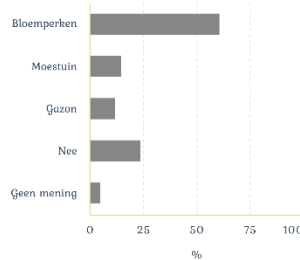
5 Wat voor groen in de tuin

Wat zou een reden zijn voor inwoners om zelf hun tuin te vergroenen?

5 Wat voor groen in de tuin

Welke soorten groen willen bewoners opnemen in hun tuin?

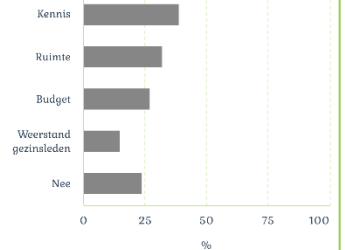
Wat voor groen in de tuin

6 Obstakels bij vergroenen

Welke obstakels ervaren bewoners bij het vergroenen van hun tuin?

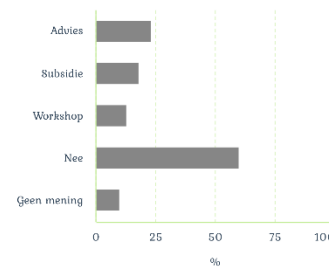
Obstakels bij vergroenen

7 Hulp bij vergroenen

Welke hulp zouden inwoners willen ontvangen?

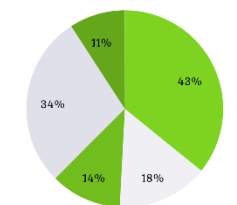
Hulp bij vergroenen

8 Locaties ecologisch beheer

8 Locaties ecologisch beheer

Hoe willen bewoners betrokken worden bij de locatiekeuze hiervan?

Afbeelding 12: Resultaten participatie groenbeleidsplan

